MER 35 DONDERDAG 1 SEPTEMBER 1927 27STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN: Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag Telefoon 14519, Postgiro 14574

Ind. Vertegenwoordiger in N.-I.. Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

Opgericht 21 Maart 1900 door Kolonel G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN: N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

T BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER ORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

Aan onze Leden.

—o—

lijkt ons niet ondienstig ditmaal de aandacht leden een oogenblik te vragen voor een onder-dat hen waarschijnlijk slechts matig belang-g inboezemt, maar dat toch voor elke ver-ging, en dus voor de leden uit welke deze be-, inderdaad een vitaal belang is. Dit is niet gezegd.

oeld wordt de advertentie-rubriek in ons or-het „Koloniaal Weekblad". Uit die rubriek worden de niet geringe kosten van het blad den. Hiermede is al dadelijk het hart van de aangeroerd; van multa noch van multum rake en toch, het is bekend, beantwoordt de k aan eischen aan welke het blad zelf vol-Wat is de reden waarom de rubriek niet ge-is? Er is er meer dan één, maar het is de be-g die eene naar voren te brengen, welke treeks de leden der vereeniging aangaat. onoplettendheid, al is ze verklaarbaar, laat de annonces ongelezen; zelfs de adressenlijst, ten gerieve der leden opgenomen is, en malen gebeurt het, à posteriori, dat men zich nnonce in het „K W." herinnert, waarvan men hter tijd gebruik had kunnen maken. Om der heid getrouw te zijn moet hieraan dadelijk n toegevoegd, dat er een aantal leden is die verteerders in ons blad bevoordeelen, alleen, aken zich bij deze niet bekend als leden van en West". Dat zoodanig eene bekendmaking de heeft voor de adverteerders, behoeft geen g en daarom moge bij de leden van wie hier is, worden aangedrongen om bij het doen r inkoopen tevens mede te deelen, dat zij n van „Oost en West" en dat hun het adres n adverteerders bekend is door het „Kolo-Weekblad". Dit komt beide partijen ten . Intusschen, aan hen een woord van dank. n dringender beroep moge worden gedaan op die nimmer hun aandacht schenken aan de nces, op welke — en hierop valt de nadruk en zich toch kan verlaten. De naam der Ver-ing en dien van den Uitgever staan daarvoor

unt toch de adverteerders, die de uitgaven het blad mogelijk maken en steunt ook den ver, die alles in het werk stelt om het K. W. orzien van goede en betrouwbare adressen. zijn in de zooeven genoemde adreslijst gerang-t naar de bedrijven, wat een groot gemak is, al ook voor hen die, repatrieerende, reeds aan aanteekening kunnen maken van de leveran-, waar zij bij aankomst in Nederland hunne llingen en inkoopen kunnen doen.

den van Oost en West, op Uwe medewerking t een dringend beroep gedaan. Dringend, om-en periodiek, hoe goed ook aangeschreven, of valt met zijn annonces. De uitgave van een blad of een zaak, een bedrijf, enz. moet rusten op een gezonden financieelen basis; deze wordt i.c. gevormd door de advertentie-rubriek. Laat dan voortaan die rubriek *niet* ongelezen. Heeft dezelve Uwe aandacht, dan volgt de rest vanzelf.

Dialecten in onze West.

Nederlandsch vrijwel een vreemde taal.

—o—

Op Curaçao heerschte kort geleden eenige verontwaardiging wegens het feit, dat in een officieel stuk, een memorie van antwoord aan de Koloniale Staten nog wel, het, in een groot deel van die kolonie gesproken, dialect is aangeduid met den naam van Neger-Spaansch. Zulks ter verklaring van de daar gewoonlijk gebruikte benaming van bedoeld dialect: Papiamentoe of Papiamentsch. In de rubriek Curaçao van het *Kol. Weekbl.* werd daarvan reeds melding gemaakt. De steller van de memorie van antwoord zal de verklaring Neger-Spaansch er waarschijnlijk wel bijgevoegd hebben, omdat hij een sterk vermoeden had, dat het woord Papiamentsch tot Hollandsche lezers, die niet door eigen aanschouwing en eigen aanhooring met de West bekend zijn, — leden van de 1e en 2e Kamer b.v., — niet veel zou zeggen. De verontwaardiging op Curaçao had werkelijk zeer gevoeglijk achterwege kunnen blijven. Wie verontwaardigd moesten zijn, dat zijn wij, Nederlanders, die moeten constateeren, dat onze taal daarginds, in een sedert 1634 Nederlandsche kolonie, zoo weinig ingang gevonden heeft, dat zij er tot dusver nog niet anders, dan als een vreemde te beschouwen is. Dat geboren Curaçaonaars, ook die uit de beste klassen, onder elkander niet Nederlandsch, maar bij voorkeur Papiamentsch spreken, daarvoor zijn genoeg verklaringen te vinden, maar eenigszins beschamend voor ons is het toch ongetwijfeld.

De bovenvermelde verontwaardiging vindt zeer waarschijnlijk vooral haar oorsprong in de bijvoeging van het woord neger. Neger is een woord, dat blanken in de West liever niet moeten gebruiken. Niet alleen op Curaçao, maar ook in Suriame niet. Toch, en dat is wel opmerkelijk, stoot men zich dáár er weer niet aan, als het daar gangbare dialect aangeduid wordt als Neger-Engelsch. Maar iemand met een donkere huid noeme men er liever niet neger, maar zwarten man, of nog liever, hoewel volkomen onjuist: creool. Neger en zwarte man is weliswaar hetzelfde, maar het laatste schijnt minder hinderlijk te klinken voor Surinaamsche ooren. Wil men ook het woord Neger-Engelsch vermijden, dan kan men desnoods spreken van takitaki (verbastering van het Engelsche to talk.) Zoo is het Curaçaosche papiamentoe een neger-afleiding van 't oude Spaansche werkwoord papear, dat zoo iets als babbelen moet beteekenen, dus gebabbel.

Voor negers moet onze taal wel buitengewoon moeilijk zijn, of . . . onze voorouders moeten op de invoering ervan in de West al heel weinig prijs gesteld hebben. Tot die overweging komt men vanzelf, als men waarneemt, dat op Curaçao de omgangstaal een verbasterd Spaansch gebleven is, in

weerwil van Nederlansche overheersching van bijna drie eeuwen. En, dat op de Bovenwindsche eilanden gebrekkig Engelsch nog steeds de officieele taal is. En eindelijk, dat in Suriname, al wordt daar Nederlandsch ook beter verstaan en veel algemeener gesproken, toch de lagere volksklasse de voorkeur geeft aan een zeer verbasterd Engelsch met veel Portugeesche en Afrikaansche bijmengsels. Hoezeer bovendien die dialecten in onze beide West-Indische koloniën nog onderling verschillen, hoort men dadelijk, als men ernaar luistert, hoe men elkaar bij ontmoeting begroet. Op Curaçao hoort men dan: Coembai? (Hoe gaat het?), wat, in t dialect van Suriname vertaald, luidt: Fa joe tan? Niet zeer Hollandsch, maar van negertaal wil men toch niet hooren!

Om het woord neger te vermijden, noemen geboren Surinamers zichzelf, geheel ten onrechte, zooals wij boven opmerkten, creolen. Bekend is het, dat in de tijden, toen Spanje nog uitgestrekte koloniën in Amerika bezat, het woord creool gebruikt werd, ter aanduiding van diegenen, die van zuiver Spaansche afkomst waren, maar in de koloniën geboren. Creolen waren dus blanken; negers, Indianen en kleurlingen werden er niet toe gerekend. Is het dus volkomen juist, Josephine de Beauharnais b.v., als de schoone Creoolsche aan te duiden, even onjuist is het, die andere Josephine, die thans te Parijs, in de buurt van de Rue Pigalle hare triomfen viert, Josephine Baker, een negerin of donkere kleurlinge uit St. Louis, dien naam te geven, wat intusschen hier vaak geschiedt.

Hierboven schreven wij, dat voor de vroegere negerslaven onze taal wel buitengewoon moeilijk geweest moet zijn. Maar Spaansch is ook een zeer ontwikkelde taal met lastige regels. En toch heeft het Spaansch, zij het dan ook zeer verbasterd, zich op Curaçao en de omliggende eilanden gehandhaafd en het Nederlandsch er slechts bedroevend geringe vorderingen gemaakt. Zou de verklaring hiervoor niet liggen in het feit, dat de Nederlander er zoo gauw toe overgaat, vreemde talen te spreken, zoodra hij er zich maar eenigszins in kan verstaanbaar maken? Dat hij juist het tegenovergestelde doet van onze Engelsche overburen, die zeggen: „Wie met ons wil spreken, of correspondeeren, hij doe dat in onze taal." Het moge waar zijn, dat het niet altijd practisch zou zijn, als wij tegenwoordig dien eisch altijd en overal stelden, — ons land is nu eenmaal het Britsche wereldrijk niet, — maar, al te dwaas is het toch wel, dat de Hollander, die op Curaçao aan wal stapt, zoo gauw mogelijk Papiamentsch gaat praten. En, zich dan misschien voelt, alsof hij zich in de taal van Cervantes uitdrukt, terwijl hij het toch niet verder gebracht heeft, dan twee-jarig Jantje, die zich aan een stoel stoot en zegt: „Stoel stout, Jantje stoel klappen geven."

C. K. KESLER.

Nieuwer-Amstel, Augustus 1927.

Proeftocht van het Dubbelschroefstoomschip „Op ten Noort" der Kon. Paketvaart Maatschappij.

—o—

De Raad van Bestuur der Koninklijke Paketvaart Maatschappij had de attentie mij uit te noodigen deel te nemen aan den proeftocht van haar nieuwe stoomschip en maakte ik de reis naar Helgoland heen en terug, den 26sten dezer, mede.

Wij hadden mooi weder, zoodat de tocht onder gunstige omstandigheden, zulks met het oog op de damespassagiers, verliep, afgezien dan van het gedeelte, waarvoor menschenhoofd en menschenhanden kunnen zorgen.

Het schip ligt namelijk mooi vast op het water; kan $15^1/_2$ mijl loopen, is van de nieuwste uitvindingen en gemakken voorzien, terwijl de zeemanseigenschappen van Kapitein Götz den meesten passagiers, die in Indië geweest zijn, niet meer bekend gemaakt behoeven te worden.

Het „Koninklijke" schip doet de dito Paketvaart Maatschappij alle eer aan en is een sieraad te meer voor de toch algemeen reeds bekende mooie schepen der maatschappij, die zooveel bijdraagt tot het zich kunnen ontwikkelen der Buitengewesten en dezer verbinding met Java en het Moederland.

Een schip van 8600 ton waterverplaatsing met ruimte voor 183 passagiers eerste en tweede klasse, afgezien dan van de circa 2000 dekpassagiers, oud-Delianen, had gij zoo iets kunnen denken! Want het schip is bestemd met het zusterschip „Plan[illegible] den wekelijkschen sneldienst Java-Singapore te bevaren, zoodat twee even groote schepen dienst zullen vervullen.

Moet ik U ervan spreken, hoe schitterend schip verder afgewerkt is, wanneer ik U de na[illegible] van Lion Cachet, Zijl, Goedewaagen, de Porce[illegible] Fles en Mutters noem?

Een aardige attentie, maar tevens doende komen hoe aangenaam de verhouding tusschen schepers en de Maatschappij is, was het van heer Caffin te Gorontalo, om het benoodigde [illegible] hout voor de eerste klas-salon aan de K. P. M. geschenke aan te bieden.

En nu de ontvangst en het verblijf aan bo[illegible]

Men kan zich eenvoudig geen charmanter heeren dan den Raad van Bestuur en de Dir[illegible] voorstellen, die het den 126 genoodigden op mogelijke wijzen aangenaam wisten te ma[illegible] waardoor de stemming allerprettigst was.

Is het noodig te zeggen, dat de zoo smaak[illegible] uitgevoerde menu's geheel in overeenstemm[illegible] waren met de daaronder in gouddruk verm[illegible] spijzen?

De heer G. H. Hintzen, voorzitter van den R[illegible] van Bestuur, heette allen aan den eersten maal[illegible] in een keurigen speech welkom en later spr[illegible] nog Mevrouw de Douairière Jhr. A. A. van Te[illegible] gen-Op ten Noort, om te bedanken voor de uitn[illegible] diging aan de familieleden, om den proeftocht het petekind van hunnen Vader of Grootvader m[illegible] te maken en herdacht zij gevoelvol, hoe haar v[illegible] haar als 15-jarig meisje vertelde, dat zij naar In[illegible] zouden gaan om tot oprichting der K.P.M. te k[illegible] nen overgaan en de voldoening van dezen, juist op den gestelden datum het werk ge[illegible] kwam en de Nederland-Indische Stoomvaart M[illegible] schappij, die in naam Nederlandsch, maar in daad Engelsch was, door de Koninklijke Paketv[illegible] Maatschappij werd overgenomen en de laatste m[illegible] 13 lijnen de vaart door den Indischen Arch[illegible] begon.

Redevoeringen van admiraal de Booy, eerst als privé-persoon overgaande in het officieele, als [illegible] geeringsafgevaardigde, van den heer Hu[illegible] Directeur der K.P.M., den heer Goedkoop, [illegible] bouwer van het schip, den Burgemeester van A[illegible] sterdam, den heer Knottnerus, Directeur der [illegible] Indische Gas-Maatschappij, die den dank der [illegible] noodigden uitsprak voor de meer dan gulle g[illegible] vrijheid, afgezien van andere eveneens geestige [illegible] gevoelvolle, volgden.

U zult uit het bovenstaande wel de conclu[illegible] kunnen trekken, dat deze reis in de herinnering van allen gegrift zal blijven.

Daarbij is Helgoland zeer bezienswaardig. A[illegible] staaltje noem ik u, dat men van de benedenst[illegible] naar de bovenstad met een lift gaat, daar het [illegible] deeltelijk uit roode rots, verder uit laag strand [illegible] staat; dat het aquarium hetwelk daar natuurl[illegible] „Staatliche Biologische Anstalt" heet, zeer mooi [illegible] dat men er „unverzollte" Havana's en spiritualiën koopen kan, dus tegen zeer lage prijzen, die [illegible] ons als gasten der K.P.M. geen begeerten tot k[illegible] pen konden opwekken.

Alles in alles een meer dan geslaagde reis, [illegible] voor de „Op ten Noort" het begin moge ingel[illegible] hebben van een lang en voorspoedig varen, bijdr[illegible] gende tot den verderen bloei der Koninklijke Paket-vaart Maatschappij!

F. VAN PESK[illegible]

Sichterman's in Suriname.

—o—

In het Kol. Weekbl. van 18 Augustus vraagt d[illegible] redacteur van de rubriek Suriname, naar aanle[illegible] ding van het feuilleton „De ondergang van het h[illegible] Sichterman aan de Groningsche Ossenmarkt" in [illegible] N. Rott. Courant van 13 Aug. j.l., of ons de naam Sichterman uit Suriname bekend is.

Ik kan hierover het volgende mededeelen.

Er moet vóór 1798 een Sichterman in Surina[illegible] zijn geweest, immers in de Surinaamsche Alm[illegible] nach voor den jaare 1798 staat de koffie- en katoen[illegible] plantage „Alsimo" aangegeven aan de Warapper[illegible] creeq ter regterhand, waarvan de eigenaar is [illegible] boedel J. M. Oehlers en de Erven van A. L. Sichter[illegible] man. Deze plantage was 500 akkers groot. D[illegible] Negerengelsche naam van de plantage was „Oelers", [illegible] naar een eigenaar. Nog in 1836 zie ik dezelfde ge[illegible] gevens. Er waren toen 153 slaven op. De erven [illegible] A. L. Sichterman waren toen eigenaar voor de

...M. Oehlers voor 1/6, de boedel Wed. G. N. ...k voor 1/6 en de minderjarige L. C. H. Oehlers ...1/6. Men vermeldt de plantage toen in de Ta...pakreek, niet Warappakreek. Na dien tijd zie ...de plantage in 1843, maar ter grootte van 727 ...kers (zie hieronder).

De tweede Sichterman in Suriname was Mr. ...Sichterman, die gehuwd was met Josephina ...Kruyff. Zij hadden een dochter, ook Jose...Maria, die op 4 Sept. 1839 was geboren en ...April 1854 overleed. Haar grafzerk ligt in ...„Nieuwen Oranjetuin", waar ik in 1926 een ...1000-tal zerken registreerde.

...1839 werd deze S. lid van het Departement ...maribo van de Maatschappij tot Nut van het ...meen, tevens Diaken der Hervormde kerk. Hij ...advocaat te Paramaribo. In 1843 wordt hij ...eld als Redenaar en kanselier van het kapittel ...de hooge orden „Prudentia" en Adjunct Op... en Redenaar der Loge „Concordia". Tevens ...hij toen Bestuurder van het Departement Pa...ribo van de Maatschappij tot Nut van het Al...een en stond hij geboekt als Praktizijn, pos...rende voor de Regtscollegien. Van de plantage ...mo" staat hij in 1843 als Administrateur be...

...volgende Sichterman vond ik in 1843, n.l. ...genaresse van de koffieplantage „De Goede ...achting", groot 485 akkers, in de Motkreek: ...a Sichterman geb. Labadie.

...ruggaande vond ik in 1832 en 1833 als eige... R. Gollenstede, n.ux en privé, in 1829 R. ...nstede en S. J. Labadie, in 1798 de boedel E. ...Winne geb. Hertzbergen en Administrateuren ...tors: Cordova Labadie Rouleau, Wolffe en ...s.

...er gegevens heb ik hier niet kunnen vinden. ...registers van den Burgerlijken stand te Pa...ribo zal over deze familie nog wel meer te ...n zijn.

...Gravenhage, 27 Aug. 1927.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Van Week tot Week.

Dinsdag 23 tot Maandag 29 Augustus.

...sie van Oorlog en Marine. Batavia, 23 Aug. (Aneta). ¹) De Koninklijke Nederlandsche Vereeniging Onze Vloot organiseert een actie tegen de voorgestelde fusie van de Departementen van Oorlog en Marine.

Bat., 29 Aug. Alleen hier ter stede zijn 600 handteekeningen verzameld op het adres van Onze Vloot tegen de samenvoeging van de Departementen van Oorlog en Marine.

Doodvonnissen bekrachtigd en gratie verleend. Aneta seint uit Batavia, dd. 25 dezer: De Gouverneur-Generaal heeft drie doodvonnissen, die door den landraad van Tjiamis tegen communisten waren uitgesproken, bekrachtigd. — 26 Aug.: De G.-G. heeft aan een ter doodveroordeelden communist uit Tjimahi gratie verleend.

Leprozerie te Menado. Een Aneta-telegr. d.d. Menado 26 Aug. luidt: Alhier is een lepra-vereeniging opgericht. De leprozerie is gereed en zal in gebruik genomen worden na het binnenkort te verwachten bezoek van den gouverneur-generaal.

Bevorderd. Batavia, 26 Augustus. (Aneta). Luitenant-kolonel E. de Waal, van den militairen geneeskundigen dienst, is benoemd tot kolonel.

Directeur Burgerl. Openb. Werken. Batavia, 26 Augustus. (Aneta). Ir. E. H. M. Uljee, hoofd van de irrigatie-afdeeling Brantas, is benoemd tot directeur van burgerlijke openbare werken, als opvolger van den heer Blackstone.

Het Smeroefonds zendt wederom f 20.000. Het bestuur van den Kon. Nationalen Bond Het Oranje Kruis heeft door bemiddeling van het Smeroefonds te Batavia telegrafisch wederom een gift van f 20.000 ten bate van de slachtoffers van de jongste stormramp ontvangen.

H. J. Heyting †. Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 64 jaar, overleden de heer H. J. Heyting, oud-assistent-resident bij het B.B. in Ned.-Indië.

Directeur krankzinnigengesticht Buitenzorg. Batavia, 24 Augustus. (Aneta). De heer P. J. Stigter, gouvernementsarts te Weltevreden, is benoemd tot directeur van het krankzinnigengesticht te Buitenzorg.

Het s.s. Calcutta gezonken. Batavia, 29 Aug. (Aneta). Het s.s. Calcutta van de Stoomvaart Maatschappij Nederland, varende in de Java-Bengalen-lijn, is bij het opstoomen van de Calcuttarivier in aanraking gekomen met het s.s. Rabenfels van de Hansalijn. De Calcutta is gezonken. De bemanning verliet het schip.

Nieuwe interneeringen. Batavia, 25 Augustus. (Aneta). Voor 33 communisten is het interneeringsbesluit geteekend.

Oud-gezagvoerder Schuitema †. Op Java is overleden de heer Schuitema, oud-gezagvoerder van de Kon. Paketvaart Mij.

Resident van Djambi. Benoemd tot resident van Djambi de heer H. E. K. Ezerman, assistent-resident, oud-lid van den Volksraad. (Aneta. 25 Aug.).

Regent van Batavia. Batavia, 25 Aug. (Aneta). De nieuwe regent van Batavia, Raden Achmad, is

¹) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan „Vaderland".

Feuilleton.

...nneringen van een oud-Ind. officier.

VII. De Pedir-expeditie.

(Vervolg).

...t het voorgaande moge zijn gebleken, dat taaie ...ling noodig was om langzaam voort te schrij... op den weg der pacificatie. Bij de Pedirexpeditie ...den over het algemeen niet veel ontberingen ge...; daarvoor werkten de staf en de intendance ...ed, doch vermoeienissen werden den troepen ...zins bespaard. Op de dagen, waarop werd uit...d, was men gewoonlijk op den been zoolang ...dag was; des nachts rouleerden de officieren ...eenzelfde compagnie, onder gunstige omstan...den van twee compagnieën, voor den wacht...t, waarbij elk gewoonlijk drie uren op wacht ...

...t behoeft geen verwondering te wekken, dat ...op den duur niet tegen deze vermoeienissen ...nd bleken. Na eenige maanden waren er van ...officieren, waarmede de bataljons de expeditie ...n begonnen, nog maar eenige kapiteins en on...r de helft van de luitenants over. Toch wogen ...vermoeienissen en ontberingen bij deze expeditie ...nge na niet op tegen die, welke in latere perio...van de pacificatie der buitengewesten door klei...afdeelingen werden doorstaan bij de hardnekkige achtervolging van bendeleiders. Daarbij werden staaltjes van uithoudingsvermogen gegeven, die aan het ongeloofelijke grenzen. Maar zulke patrouilles waren dan ook vaak samengesteld uit door jarenlange routine ervaren woudloopers, terwijl het geheele leger toen beter was getraind. In '98 verkeerden wij echter nog in een overgangstoestand na de verslappende periode van de geconcentreerde linie. Toen nog kon men aan sommige officieren, die in hun luitenantstijd dat leven van gedwongen rust en vrees voor het krijgen van gewonden hadden medegemaakt, bemerken, welk een funesten invloed dat op het physiek en het verantwoordelijkheidsgevoel had uitgeoefend. Het Indische leger mocht Toekoe Oemar wel dankbaar zijn voor zijn verraad, want in den daarop gevolgden strijd heeft het onder leiding van groote voorgangers als Van Heutsz en Van Daalen gelegenheid gevonden zijn eigen kracht weder te leeren kennen en deze tot het uiterste te benutten met het bekende schitterende gevolg.

Om meer druk op de kwaadgezinde bevolking te kunnen uitoefenen en de goedgezinde er toe te brengen in de kampongs terug te keeren, werden in Augustus verschillende bivaks in het binnenland voor geruimen tijd bezet. Zoo was het 2e Bataljon gelegerd in het Zuiden der vallei te Lho Igeuëh aan den voet van den Glé Siblah. Hier had bij de troonsbestijging van H. M. onze Koningin een, wat uiterlijk vertoon betrof, zeer eenvoudige, wat de tenue betrof, zelfs eenigszins schunnige plechtig-

geïnstalleerd. Hij werd zeer waardeerend toegesproken door den Gouverneur van West-Java, den heer Hillen, en door den vorigen regent, den heer Djadadiningrat.

De derde Indië-vlucht. Naar het „Hbl." verneemt, zal luitenant Koppen, die op 1 October a.s. met den onderofficier-vlieger G. Frijns met een drie-motorig Fokker-verkeersvliegtuig naar Indië vliegt, op zijn tocht worden vergezeld door den bekenden chef-monteur der Fokker-fabriek S. Elleman.

Het plan voor den comm. opstand in Soerakarta. Omtrent het intijds verijdelde plan der communisten om in Juli op verschillende plaatsen op Java een nieuwen opstand te verwekken seint Aneta, dd. 27 dezer nog eenige bijzonderheden speciaal Solo betreffend. Het voornemen van de leiders Sastrohardjo en Soediro, die zich de hulp van militairen hadden verzekerd, was om in den nacht van 17 op 18 Juli den opstand te laten aanvangen in de Benteng en den Soesoehoenan, den Mangkoenegoro, alle rijksgrooten, den resident en alle bestuursambtenaren en officieren te laten *vermoorden.* De gedeserteerde militairen Woetoe en Tombeng zouden de opperste leiding krijgen.

Mishandeling van Inlanders. Menado, 29 Aug. (Aneta). De heer v. E. S., controleur ter beschikking van den assistent-resident van Menado, beschuldigd van mishandeling den dood ten gevolge hebbende, heeft een volledige bekentenis afgelegd. Ook heeft hij bekend, vroeger meermalen geslagen te hebben.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Algemeene Jaarvergadering van „Boeatan".

Zooals reeds door de dagbladen, o.a. door „Het Vaderland" (ochtendblad van 30 dezer) werd vermeld, hield in eigen, thans zoo smaakvol ingerichten, huize Heulstraat 19 te 's-Gravenhage, de N.V. Boeatan, op Maandag 29 Augustus te 8 uur n.m., haar Jaarlijksche Algemeene vergadering voor aandeelhouders en belangstellenden in Indonesische kunstnijverheid. Mevr. v. Beresteyn—Tromp presideerde.

Na haar woord van welkom was het woord aan den secretaris, Prof. D. van Hinloopen Labberton, die het volgende jaarverslag uitbracht:

Drie en twintigste Jaarverslag van „Boeatan" met de Balans en de Winst- en Verliesrekening over 1926.

De samenstelling van den *Raad van Beheer* onderging in het verslagjaar eenige wijziging, doordat achtereenvolgens de functies van penningmeester en van secretaris kwamen te vaceeren, terwijl ook in eenige onvervuld gebleven commissarisplaatsen moest worden voorzien. De werkzaamheden van den penningmeester, den heer R. Francis, die gezondheidsredenen zijn taak moest neerleggen, werden overgenomen door ons lid den heer W. C. ten Brummeler, terwijl in de door het aftreden van den heer J. Th. Petrus Blumberger ontstane vacature werd voorzien, doordat de in het vorig jaar mede tot lid van den Raad van Beheer gekozen heer D. van Hinloopen Labberton zich met het secretariaat belastte. Beide aftredenden verklaarden zich bereid Boeatan desgewenscht met raad te blijven helpen. Aan den heer Francis en den heer en mevrouw Blumberger, die zooveel in het belang van Boeatan hebben gedaan, de laatstgenoemde in het bijzonder ook door haar initiatief en goede zorgen voor de instandhouding van de afdeeling restaurant van Boeatan, brengen wij gaarne onzen dank voor hunnen belangeloozen zeer gewaardeerden arbeid. Ook aan Baronesse van Lynden—von Schmidt auf Altenstadt, die aftrad en wier plaats door mevr. J. van der Zwet werd ingenomen.

Tijdens het verslagjaar werden de werkzaamheden met kracht voortgezet, terwijl de noodige maatregelen werden getroffen voor een onontkoombaar lijk geworden ombouw van de Toonkamers in de Heulstraat 19, waarvan de kosten door de opbrengst eener aan te vragen goederenloterij heel of ten deele zullen moeten worden bestreden. Wij maken van deze gelegenheid gebruik om leden van dit jaarverslag op te wekken door het nemen en helpen plaatsen van loten in deze loterij onzen arbeid te steunen.

Boeatan heeft er immer naar gestreefd om door het wekken en kweeken van belangstelling in den kunstarbeid van de talentvolle volkeren van Oost en West, wier wel en wee grootendeels in onze handen als koloniale overheid zijn geplaatst, den vriendenband, die ons tezamen binden moet, nauwer aan te halen.

Zeker was er geen tijd als deze, waarin door onrust en misverstand zoovele en zoo groote moeilijkheden rezen, welke het tot stand komen van hartelijke samenwerking tusschen de verschillende bevolkingsgroepen in den weg staan.

Gelukkig is begrip van het mooie in de Indische kunst en van waardeering voor het aesthetisch kunnen der inboorlingen ginds, in Nederland groeiende, en ieder artistiek Indonesisch gebruiksvoorwerp, dat een Hollandsch interieur siert, is een draadje meer in het groote weefsel, dat de harten van Nederlanders en Indonesiërs behoort te binden, opdat geene onbevoegde en onbesuisde handen het schoone patroon van eensgezindheid en gezamenlijken opbouw der menschelijke idealen kunnen verstoren.

Indien allen hier te lande hier[illegible]meer en [illegible]h zijn doordrongen waren, dan zou Boeat[illegible] alle helpers en helpsters in het wer[illegible] con[illegible] verrichten, arbeid ruimschoots beloond achten.

Hoewel als eene naamlooze vennootschap opgericht, is het doel onzer vereeniging geenszins

heid plaats, die echter onder die omstandigheden een onvergetelijken indruk op alle aanwezigen maakte. Dat was, toen H. M.'s proclamatie „Aan mijn volk" voor het front van het korps werd voorgelezen. Het bataljon trad vóór het bivak aan, een carré werd geformeerd, de muziek speelde het Wilhelmus, waarop de luitenant-adjudant met een door aandoening bewogen stem de proclamatie voorlas. De troep zag er in zijn verschoten en versleten uniform, getuigende van vele marschen door rimboe, modder, water en onder het tropische zonnetje, uit om een cent te geven, maar desondanks maakte het denkbeeld, dat wij daar in het binnenland van Pedir de eer van Nederland's vlag hooghielden, dat wij elken dag ons leven konden laten in den strijd voor de uitbreiding van het gezag van het vaderland, deze eenvoudige gebeurtenis tot een diep aangrijpende plechtigheid.

Een soortgelijken indruk ondervond ik het volgende jaar bij de begrafenis van een collega, toen het bataljon in marschtenue de laatste eer aan den gesneuvelden kameraad bewees om daarna regelrecht van het kerkhof uit te rukken om den vijand weder op te zoeken. Ook toen waren het de omstandigheden, die ondanks de bijna havelooze tenue van den troep aan deze militaire begrafenis een verheven wijding gaven.

VIII. De Peusangan- en Geudong-expeditie.

Nadat de bevolking in Pedir overal in de kampongs was teruggekeerd en de voornaamste leiders van het verzet naar andere streken waren geweken, zoodat het eigenlijke expeditionnaire werk was afgeloopen, zou in September nog een bezoek worden gebracht aan Peusangan. Wij waren benieuwd, welke bataljons voor dezen tocht zouden worden bestemd. Het sprak van zelf, dat het 3e in de eerste plaats van de partij zou zijn. Dit bataljon toch had tijdens de expeditie onder de krachtige leiding van overste van Loenen den besten naam verworven. Het ging er nu om, of 't 2e dan wel het 3e het andere bataljon zou zijn. Het laatste, wiens van het vaandel was gedecoreerd met de Militaire Willemsorde, had eenigszins oude rechten. Nog niet zoo lang tevoren gold het min of meer als een keurcorps; niet iedere officier kon daarbij worden geplaatst. Toch had het 2e een goede kans. Evenwel was het vrijwel de geheele maand Augustus buiten geweest, hetgeen een reden zou kunnen zijn om een ander korps naar Peusangan te sturen. Wij wisten, dat het er om zou spannen en daarom moest het beste beentje worden voorgezet om een zoo flink mogelijken indruk te maken bij de terugkomst op Segli. Nu dat was aan majoor van der Wedden wel toevertrouwd. Kort voor de legerplaats werd halt gehouden; de tenue werd nog eens extra nagezien en het bataljon marcheerde zoo kranig voorbij den Chef van den Staf, dat het werd uitverkoren.

In Lho Seumawé was voor een gedeelte der troepen een bivak gebouwd ten W. van den post. Het 2e bataljon werd ondergebracht op de Poesong in het Chineesche kamp. Aangezien hier de gezondheidstoestand te wenschen liet, werd het barakkenbivak

…n van winst ten behoeve van de aandeelhou… maar veel meer in eerste en laatste instantie …poging om door het vinden van een afzetgebied …de schoone producten van een kunstvaardigen …arbeid, Nederland en de Indiërs beide te …ven.

…daar dat door ons wordt deelgenomen, vaak …kosten en met verlies zelfs, aan binnen- en …dsche tentoonstellingen, die het meer …ame effect beoogen van de wereld in contact …ngen met eene cultuurphase in de bescha…geschiedenis der menschheid, die door de …heid van Nederland nog niet zoo tot de kennis …de beschaafde wereld is doorgedrongen, als aan …oge waarde van deze cultuur wel geëvenredigd …ijn.

…dit opzicht heeft Nederland als Koloniale Mo…heid een stellige taak te vervullen, en het is …oorrecht voor onze vereeniging als pionier …naar zwakke krachten en bescheiden mid… ons veroorloven, mede te werken.

…erdaad is het arbeidsveld zeer ruim. Het ont… van de aesthetische productiegebieden in …rchipel, het vinden van afzetgebieden voor de …rde artikelen en het op gang houden van de …t licht getogen kunstnijverheid, eischt inder… meer kapitaal en toegewijde werkkracht, dan …ver wij, ondanks zuinig beheer en veel onbe…n arbeid van ons en onze medewerkers, nu …eschikken, en het ware te wenschen, dat de …belangstelling, waarin onze arbeid zich zoo…an de zijde van het Ministerie van Koloniën …n die van de Oost- en West-Indische gouver…ten ongetwijfeld mag verheugen — en waar…ij meerdere malen de ontwijfelbare blijken …en ontvangen — zich ook eens door meer …lijken en daadwerkelijken steun zou doen ge…

…e spreken wij hier den wensch uit, dat bij de …satie van groote tentoonstellingen — als de …de Internationale Koloniale Tentoonstelling …ncennes — op meer officieele wijze op onze …erking een beroep zal worden gedaan, zoodat …an den aanvang af, waarin onze verzamelin…n de kennis en ervaring onzer medewerkers …ing kunnen doen komen, in stede van te elf…re door tusschenpersonen, niet in staat zich … onze medewerking de noodige expositie…len te verschaffen, daartoe te worden aange…

…ens het verslagjaar namen onze voorraden …Indonesische kunstnijverheidproducten be…ijk toe, als gevolg van de betrekkingen door …presidente op de in het vorig verslag gememo… reis door Nederlandsch-Indië aangeknoopt. …e verkoopen hielden daarmede gelijken tred, …ij de grootere voorraad van mooie stukken ge…heid gaf op verschillende tentoonstellingen be…ijk voor den dag te komen.

… werd gedurende het verslagjaar 1926 eene speciale Batik-tentoonstelling gehouden in de Gothische zaal, daartoe door H. M. de Koningin afgestaan, waar eene inzending van Pangeran Soerjodiningrat zooveel belangstelling wekte, dat vele bestellingen op soortgelijke stukken inkwamen, en wij aanleiding vonden om een prijsvraag uit te schrijven voor tjoewiri-hoofddoeken, waarbij Raden Ajoe Wongsopodo te Jogjakarta den eereprijs wegdroeg.

In Groningen werd in samenwerking met de Afdeeling van „Oost en West", aldaar en met Pictura, eene zeer geslaagde tentoonstelling gehouden.

Ter gelegenheid van de aardbeving, die een van onze Sumatraansche kunst-industriestreken teisterde, werd, met bereidwillige medewerking van het Hotel de Witte Brug, een Padangsche week georganiseerd, welke door Z.E. den Minister van Koloniën Dr. Koningsberger werd geopend, en die zich mocht verheugen in de hooge belangstelling van leden van het Koninklijk Huis.

In de door onzen architect N. P. de Koo wederom keurig ingerichte Tentoonstellingszalen werden lezingen gegeven met lichtbeelden en met Indonesische muziek en dans.

De aandacht van de Indische Regeering werd door ons in den loop van het verslagjaar gevestigd op de slechte kwaliteit, in kleur en houdbaarheid, van vele tegenwoordig uit Duitschland ingevoerde verfstoffen. In het belang van de Inheemsche nijverheid, dient gewaakt, dat slechts prima kwaliteit kleurstoffen (niet verschietend en van mooie tinten) worden geïmporteerd, terwijl thans veelal het uitschot der fabrieken goed genoeg voor Indië wordt geacht.

Ten aanzien van Javaansche muziek en dans bleef Boeatan door de beschikbaarstelling van haar mooie Salendro-gamelan en van localiteit tot oefenen aan de groepen dansers en musici diligent, terwijl omgekeerd ook in dank bij verschillende gevallen de welwillende medewerking ondervonden werd van het Ned.-Indonesisch Verbond, bij welke vereeniging Boeatan is aangesloten.

Over de financieele resultaten in het verslagjaar verkregen zie men de bijgevoegde toelichtende nota bij de verantwoording over 1926.

Ons rest nog onzen grooten dank uit te spreken aan de dames van Boeatan's Propaganda-comité, die met onvolprezen ijver hare diensten voor de goede zaak bleven geven.

Nadat dit jaarverslag onder applaus der vergadering was goedgekeurd, gaf de Penningmeester, de heer W. H. C. ten Brummeler, omtrent Boeatan's financieele verantwoording over het jaar 1926, de volgende, korte toelichting:

„De totale omzet over het afgeloopen jaar bleef bijna gelijk aan het vorige jaar, daarentegen namen de toevoeren van kunstnijverheidartikelen uit den Archipel toe, zoodat de waarde der goederen in magazijn ruim twee-

---

…eid, zoodat het tweede na terugkomst uit …gan daar ook een onderdak vond.

…ocht naar die landstreek viel niet mede. Lange …en bij drukkend weer over met hooge alang…begroeide heuvels, waar geen enkel zuchtje …ling bracht en geen afwisseling door eenig …van beteekenis. Was het een wonder, dat …erwachting van den doorsnee-troepenofficier …op volgende tocht naar de Boeloe- en Bajan…aan de andere zijde van Lho Seumawé wel …rvelend zou zijn. Hoe geheel anders viel het … uit, want deze tocht bracht de meeste af…ling van de geheele Pedir-expeditie met aan…

…men tijdens het ageeren in Pedir en Peusan…eds, althans in hoofdzaken den weg kunnen …op de uitgestrekte figuratieve schetskaarten, …kwam men in een terrein, waarvan de troe…cieren geen kaart hadden.

…eersten dag tegen een uur of vier werd halt …den bij een kampong aan den rand van een …rekte sawah. Toen de adjudanten bij den … werden ontboden, vermeenden wij, dat de …zouden worden gegeven voor het betrekken …et nachtkwartier. Hoe groot was onze verba…oen wij, die toevallig met de compagnie dicht …n colonnecommandant stonden, het volgende …hoorden: „Cavalerie vooruit. Marechaussee en …aljon in voorste linie. Eén compagnie op den …vleugel flankdekking. 14e Bataljon reserve …indekking". Wij gingen dus weer vechten. …edig waren de troepen overeenkomstig het …in beweging. Het was een aardig gezicht die breede tirailleurlinie met ondersteuningstroepen en reserven over de enorme sawah te zien vooruitgaan. Steeds voorwaarts ging het; de sawah was erg dras, hetgeen de voorwaartsche beweging wel vertraagde. Aan de overzijde werd nog geen teeken van leven bespeurd. Dicht bij den rand gekomen, liet de cavaleriecommandant een schot in de lucht lossen en toen bleek de stilte aan de overzijde slechts die te zijn geweest, die aan den storm voorafging. Van alle zijden barstte het vuur los. Voorwaarts ging het, nu vlugger en weldra hadden de marechaussee op den linkervleugel de vooruitspringende pasar bezet, waarna het 2e meer rechts in de kampong doordrong. Hier werd, waarschijnlijk niet tot verrassing van den staf, maar wel tot die van den troep de voorwaartsche beweging gestuit door een breede, zwaar bandjirrende rivier. Wij hoorden, dat het de Geudong (Pasei) rivier was, de pasar was de Geudé Geudong. Aan de overzijde had de vijand zich genesteld in loopgraven, die, zooals ons den volgenden dag bleek, keurig waren aangelegd, geheel volgens onze voorschriften met traversen er bij. Op het oefeningsterrein van de genietroepen werden ze niet mooier gemaakt

Deze sterke stelling zou ons een langdurig oponthoud en waarschijnlijk veel verliezen hebben berokkend, als niet op onzen linkervleugel luitenant van Bakel van het 14e Bataljon een vlot had gevonden en de stoutmoedigheid had gehad om met slechts enkele manschappen daarmede de bandjirrende rivier over te steken gelukkig zonder dat zulks door den verdediger werd bemerkt. Toen hij nu plotseling in diens flank verscheen, ontruimde

duizend gulden toenam (*f* 11.996.22 tegen *f* 9.918.24 in 1924). Er is thans een groote verscheidenheid en ruime keuze aanwezig, zoodat wij, bij de toenemende belangstelling van het publiek, het volgend jaar op vermeerderden omzet hopen te mogen rekenen. De winst op de verkochte goederen ad *f* 5.686.14, wordt dan ook geleidelijk besteed tot het doen van nieuwe inkoopen.

„De baten van het restaurantbedrijf, welke dank zij den onvermoeiden ijver van het Dames-propaganda-comité, na aftrek van alle onkosten, *f* 5560.— bedragen, dienen mede tot bestrijding der geheele exploitatierekening. Zonder die zoo zeer gewaardeerde hulp zou Boeatan zich niet kunnen bedruipen.

„Met 1 September 1926 werd Mevrouw de Weduwe Dr. Verwey, geboren Baronesse van Dedem van Driesberg benoemd tot directrice der Toonkamers met verkoop. Zij en Mej. W. H. A. Royen hebben den Raad van Beheer met ijver bijgestaan."

Nadat de heer Van der Brugh, namens de Verificatie-commissie de verklaring gegeven had, dat ondervolgende Balans en Winst- en Verliesrekening in volkomen orde bevonden was, werd den Penningmeester bij monde der presidentie dank betuigd en den Raad van Beheer door de vergadering aquit en décharge verleend voor het geldelijk beheer over het afgeloopen jaar.

Winst- en verliesrekening over 1926.

Rente en koersverschil	*f* 49.61	
Wist en verlies goederen ...	„ 5686.14	
Tentoonstelling en feesten ...	„ 62.85	
Assurantiën		*f* 146.27
Belastingen		„ 487.80
Inventaris		„ 252.12
Huishuur		„ 2202.90
Kantoorbehoeften		„ 119.42
Advertentiekosten		„ 121.62
Onkostenrekening		„ 92.40
Onderhoud W. en R.		„ 315.37
Porti en Telegrammen		„ 81.26
Salarissen		„ 1041.53
Telefoon		„ 254.50
Verlichting		„ 414.85
Verwarming		„ 268.56
Totaal	*f* 5798.60	*f* 5798.60

Balans 1926.

Aandeelen in portefeuille	*f* 14.800.—	
Debiteuren	„ 2.489.73	
Kas Directrice	„ 710.21	
Deposito Ned. Handel Maatschappij	„ 6.095.53	
Id. Scheurleer en Zonen	„ 841.57	
Goederen in magazijn ...	„ 11.996.22	
Inventaris	„ 1.—	
Kapitaal		*f* 30.00
Crediteuren (inc. Restaurantbedrijf)		„ 6.40
Reservekapitaal		„ 53
Totaal	*f* 36.934.26	*f* 36.9

Geverifieerd en in orde bevonden:

(w.g.) JOH. VAN DER ZWET—DIL
„ K. H. H. VAN BENNEKOM
„ F. H. A. VAN DER BRUGH

Tot Verificatie-Commissie voor het volgend jaar werden door de vergadering benoemd: Mej. Booms en de heeren K. H. H. van Bennekom en H. A.. van der Brugh.

De Raad van Beheer werd met algemeene stemmen in zijn geheel herkozen.

De rondvraag leverde enkele besprekingen over de verbouwing en de daaraan verbonden ten. De presidente deed mededeeling van verhoogde belangstelling, óók van de zijde van den tusschenhandel. De loterij gaat nog niet zoo vlot als men zou wenschen, maar geeft toch geen reden tot pessimisme.

Verheugend is dat steeds meer Boeatan's hulp wordt ingeroepen.

Persoverzicht uit de Indische Bladen

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het veldwinnende Islamisme.

In Britsch-Indië wordt de toenemende invloed van het Islamisme door de Hindoes met bezorgdheid waargenomen. Dit veldwinnen van het Islamisme wordt ook in Ned.-Indië geconstateerd, ofschoon de situatie hier geheel anders is dan in Br.-Indië (Soer. *Hbl.* 16/7, 2de bl., *v. L.*). De *Hindoe-godsdienst* heeft zich in onze gewesten alleen goed weten staande te houden op Bali, mede omdat de achtereenvolgende residenten streng waakten tegen islamietische beïnvloeding der bevolking. De Balische rijstbouw immers, het soebakstelsel, staat in nauw verband met den Hindoegodsdienst en zou, bij eventueel veldwinnen van den Islam, ernstig worden geschaad. In Ned.-Indië staan dus tegenover elkander: *de Islam* en *het Christendom*. Wèl zijn er ook *heidenen*, doch deze treft men alleen aan op eilanden, welke tot nu toe buiten internationale aanraking bleven. Op Borneo b.v. behoort de bevolking met uitzondering van die der kustplaatsen tot de heidenen. Het Christendom heeft in enkele gebiedsdeelen successen kunnen boeken. In Midden-Java o.a. werden op het gebied van kerstening en onderwijs zeker vorderingen gemaakt. Het succes werd voor een belangrijk deel behaald, om

de bezetting, die niet vermoedde, hoe zwak deze aanvaller was, haastig haar stellingen en hiermede was het pleit beslecht. Nadat een dwangarbeider was overgezwommen om een touw over te brengen, werden nog vóór donker twee compagnieën van het tweede, waarbij de onze, overgezet om de missigit te bezetten, teneinde het hoofdbivak tegen beschieting te vrijwaren.

Weliswaar hadden volgens latere berichten de Geudongers ons op dat late uur niet meer verwacht, zoodat een groot gedeelte van de strijders reeds naar huis was gegaan, toen de aanval werd ingezet, maar zulks vermindert in geenen deele het blijk van moed, door genoemden officier betoond. Op het oogenblik, dat hij de rivier overstak, wees niets er op, dat de loopgraven slechts zwak bezet zouden zijn, integendeel 's vijands vuur deed het tegendeel vermoeden.

Merkwaardig genoeg herhaalde het volgende jaar bij de Noord- en Oostkust-expeditie (1) deze episode zich bijna geheel op dezelfde wijze. Ook toen kwamen onze troepen van dezelfde zijde, ook toen bevolkte de vijand de rivier, ook toen gingen eenige officieren en manschappen op een vlot over en verdreven zij den vijand.

De eerste dag van den tocht naar Geudong was dus reeds vol muziek geweest. Ook de volgende dagen zou blijken, dat wij hier met een fanatieker vijand dan in Pedir te maken hadden, getuige o.a. der andere verschillende klewangaanvallen, waaronder een op den trein. Bij Matang Koeli scheen ook de infanteristen-niet-marechaussee een kans te krijgen, toen in breed front tegen deze benteng werd opgerukt en de buitenste pagger van verschillende zijden nagenoeg gelijktijdig werd bereikt. Toen staakte de verdediger echter zijn tegenstand. Bij de achtervolging werden in de kampong nog eenige vijanden neergelegd, waaronder een broer van het hoofd.

Na afloop van den tocht naar Geudong werd de Pedirexpeditie ontbonden. De officieren van de Java-troepen werden, voor zoover zij niet tevoren reeds een Atjehbeurt vervuld hadden, overgeplaatst naar Atjeh-bataljons. Zoo kwam ik bij een compagnie van het 14e, dat met H. M.'s Batavia naar Segli werd teruggevoerd.

(*Wordt vervolgd*).

1) De tochten naar Peusangan en Geudong in 1898 waren een voorspel van een grootere expeditie, die in 1899 plaats had en waarbij de expeditionnaire troepenmacht vanuit Groot-Atjeh over de waterscheiding naar Pedir marcheerde. Vandaar werd voortgerukt door de verder Z.O.waarts gelegen landschappen, vaak onder het overwinnen van zwaren weerstand, tot voorbij Edi, van waaruit kolonel Van Heutsz ten slotte zich met de cavalerie naar Medan begaf.

Na terugkomst in Koetaradja vereenigde zich het gros van de officieren, die aan deze expeditie hadden deelgenomen, aan een maaltijd tot het vieren van de Wandelclub: *Houd me vast of ik loop nog verder.*"

Midden-Java, onder nawerking van het Hindoeïsme, het Islamisme niet tot krachtige ontwikkeling kwam, niet leidde tot een sterke overtuiging. In West- en Oost-Java vormde de zending slechts enkele kleine eilanden in de Islamietische geloofszee. Op *Sumatra* heeft de zending succes gehad, voornamelijk in de Bataklanden, toen deze nog heidensch waren. Van het oogenblik af, dat de Islam daar actief optrad, begon deze niet onbelangrijke veroveringen te maken. Te *Tandjing Sakti* (Barisangebergte) werkt de Roomsche missie, welke zich echter moeilijk kan staande houden. Overigens zijn alleen van beteekenis de *Minahassa* en *Ambon*, waar het Christendom zich krachtig heeft gevestigd. Hetgeen evenwel niet heeft kunnen beletten dat b.v. Halmaheira en een deel van Nieuw-Guinea geleidelijk zijn geïslamiseerd. Het Christendom zal met toenemende moeilijkheden hebben te kampen. *In Oostersche landen wint de Islam veld door zijn groote propagandistische kracht als gevolg van de gemakkelijke principes van dezen godsdienst.* In *Egypte* b.v. is het Christendom vrijwel geheel verdwenen; de Ko ten (de bewoners van Egypte, die na de verovering van dit land aan het Christelijk geloof getrouw bleven) zijn zeer toegankelijk voor Mohammedaansche invloeden. Bij den opstand in 1919 kozen Koptische pri ers de partij der Moslims. Ook bij de komst van de Evangelische zending in Egypte behoorden ze mee onder de tegenstanders van het Protestantisme. Behalve in hun kerkelijke riten zijn ze volkomen geïslamiseerd, zoowel in uiterlijke gebruiken, als in innerlijke geesteshouding. Het Koptisch Christendom verzet zich niet principieel tegen nieuwigheden. De weg naar hoogere cultuur staat voor den Kopt gemakkelijker open dan voor den Mohammedaan, want deze laatste moet bovendien over religieuse barrières heenklauteren. *In Ned.-Indië eischt het winnend, zich op een godsdienstigen strijd voorbereidend Islamisme, even groote waakzaamheid als tact.* Tact, opdat de Regeering niet van zich stoote die groepen, waarop zij tot nu toe bouwen kon. Het succes van het Christendom in de Minahassa en op Ambon was en kan blijven een wezenlijke bate voor het Nederlandsche Gezag in die landen. Moge dit steeds juist worden ingezien door de Regeering en vooral, door de militaire autoriteit.

In bovenstaand verband leze men de twee artikelen van *Z(entgraaff)* in het *Soer. Hbl.* van 15 en 16/7, 3de bl.: *„Vooruitgeworpen schaduwen"* en *„De huidige situatie"*, reeds vermeld in „Het Kol. Wbl." dd. 25/8 onder „Onrust". Voorts verwijzen wij naar het *Bat. Nwsbl.* (21 en 22/7 „China in wanorde"), het *Soer. Hbl.* (20/7 „Japan"; 22/7 „Bolsjewisme in Japan"; 21/7 „Van onze Buren") en *De Sum. Post* (25/7 „Het Britsch-Egyptische geschil").

Hernieuwde verzetsbeweging (vervolg).

Z(entgraaff) bespreekt in het *Soer. Hbl.* (18/7, 3de bl.) de arrestaties van militairen te Bandoeng. Sarekat-propagandisten trachten, behalve met geldelijke middelen, de militairen te winnen door de leuze: „Vrij van vreemde overheersching; godsdiensteenheid en een bondgenootschap met Rusland en China, beoogend omverwerping van het Gezag". Vooral onder leiding der Partij Sarekat Islam wordt door de samenwerking met de communistische elementen, eene actie gevoerd, welke beoogt de opzweeping der Mohamedaansche bevolking tot den strijd tegen deze ongeloovige Westersche Regeering. Dat de beweging ook onder Christen-militairen (Menadoneezen) reeds met succes propaganda had gevoerd, beschouwt Z. als hoogst ernstig. Van destructieve zijde wordt geleidelijk aangestuurd op een groote krachtproef, welke zoo verschrikkelijke gevolgen *moet* hebben, allereerst voor de verdwaasden, die zich overgeven aan den waan dat een Westersch koloniaal bewind door dergelijke middelen zou kunnen worden weggeruimd. Zij, die dit verlangen koesteren, zullen zien dat dit bewind een macht kan ontwikkelen, volkomen berekend voor de handhaving van ons Gezag, van rust en orde. Men kan er zeker van zijn dat de Landvoogd niet zal aarzelen, waar noodig, maatregelen te nemen van zóódanige kracht en draagwijdte, als door de omstandigheden zijn geboden. Het is geen tijd voor critiek, en men late de Overheid aan haar taak.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (18 en 20/7 „Uit de Vorstenlanden"; 18/7 „Optreden van de communisten in het Moederland), de *Java-Bode* (20/7 „Het communistisch complot"; 22/7 „Financieele hulpbronnen der communisten"), *De Loc.* (18/7, blz. 3, 19 en 33 „Nieuwe communistische actie"), het *Bat. Nwsbl.* (20/7 „Verplaatst zich het kwaad?") en de *Deli Crt.* (29/7 „De huidige situatie").

De *Deli Crt.* (28/7) meldt het overlijden van *generaal Dyer*, bekend uit het zoogenaamde *drama van Amritsar.* Ten gevolge van dit incident — zegt de *D.C.* — werden vele gematigde Indische politici vervreemd van het Britsche Bestuur, doch in de Britsche gemeenschap in Indië en elders vond generaal Dyer veel medevoelenden in de moeilijkheden, waarin hij zich bevond. Tenslotte was hij geheel gezuiverd van alle blaam. Sir Michael O'Dwyer beschreef hem als de redder van de Pundjab en zijn meening wordt over 't algemeen gedeeld door diegenen, die ervaren zijn in Indische zaken.

De Minahassasche militairen.

Van militaire zijde schrijft men aan het *Soer. Hbl.* (21/7, 3de bl.) dat het gehalte der *jonge* Menadoneesche militairen, en dit geldt in mindere mate ook voor de *jonge* Amboneesche-, niet meer hetzelfde is als vroeger. De meer en meer Westersch vervormde Minahassa levert ander soldatenmateriëel dan de vorige generatie. De jongelui, van wie verscheidenen de Minahassa zelfs nooit zagen en als afstammelingen van Menadoneezen op Java werden aangenomen, hebben bijna allen behoorlijk onderwijs ontvangen, vinden het derhalve vanzelf-sprekend, dat zij dat onderwijs ook productief kunnen maken en streven ernaar zoo spoedig doenlijk den rang van sergeant te bereiken. Daardoor komt het legerbestuur te staan tegenover het vraagstuk van een aanbod, dat de vraag overtreft. Voortdurende slagen candidaten met behoorlijke cijfers voor de Kaderschool, terwijl zij door gebrek aan plaats niet kunnen worden toegelaten. Daarnaast staat dat die jongeren een andere mentaliteit vertoonen dan de ouderen uit de vorige generatie. Zij zijn recalcitranter, veeleischender, spoedig tot reclameeren en ontevredenheid geneigd, terwijl die ouderen, die vroeger de leiders en toon-aangevers in een compagnie waren, zich tegenover den grooten mond en de grootere "pienterheid" dier jongeren — en dit alweer volgens eigen verklaring — op den achtergrond gedrongen voelen. Beroepssoldaten moet men bij voorkeur niet zoeken onder voor hun doen overmatig onderwezen jongelui, tenzij men hun een ruime gelegenheid tot betrekkelijk vlotte kadervorming kan bieden. Tenslotte wijst de schrijver er op dat er tegenwoordig heel wat militairen onder den verzamelnaam Ambonnees en Menadonees in het leger komen, die, al zijn ze afkomstig van vader of moeder van dezen landaard, daarom nog niet de specifiek soldateske eigenschappen bezitten van *het goede, oude, betrouwbare en loyale ras.* Volgens schr. hebben de zeer handige roode leiders „achter de schermen" het geschetste verschijnsel eveneens onderscheiden en op „communistische waarde" getoetst. Daar, waar in het leger al dan niet rechtmatige grieven of onvervulde wenschen bestaan, kan men zeker zijn hun speurders en hun opruiers aan te treffen. Met den schrijver acht het *S. H.* het uit militair oogpunt eene ernstige fout dat men de onderofficieren vergunde *buiten de kampementen te wonen.* Zij gaan thans naar hun dienst, zooals een ander naar zijn kantoor gaat, hetgeen tengevolge heeft dat velen alle contact met hun sectie verloren hebben. Zij leven niet meer met hun soldaten mede, weten niet meer wat in hun sectie omgaat. De geleidelijke intrekking van deze regeling, met een absoluut verbod tot *het dragen van burgerkleeding* schijnt het *S. H.* zeer wenschelijk.

De heer *Ratu Langi*, afgevaardigde van de Minahassa, besprak in den Volksraad *het communisme in het leger* (*De Loc.* 21/7, blz. 10). Volgens hem is de oorzaak van het deelnemen van Menadoneesche militairen niet speciaal te zoeken bij het communisme; *hoofdzaak zou zijn* dat de niet-militaire leiders van de Minahassers, geen gelegenheid hebben gehad de Minahassasche militairen te leiden door middel van de *Perserikatan Minahassa*, welke organisatie zich beijvert ook hun belangen te behartigen.

De legercommandant verklaarde aan den Bandoengschen corr. van *De Loc.*: „Er behoeft geen enkele reden te bestaan tot eenige ongerustheid". Inderdaad is men in militaire kringen overtuigd dat aan de poging om het communisme in het leger te verbreiden, thans radicaal een einde kan worden gemaakt. (*J.B.* 20/7).

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

AANNEMERS EN BOUWKUNDIGEN

W. van Heyst, Velsen.

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

AUTOHANDELAREN

N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes", Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

C. A. Nieuwstadt, Kranenburgweg 61.
J. Krul, Noordeinde, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Taams & Keyser, Bankastraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begrafenisonderneming „Simplicitas", Denneweg, Den Haag.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, Kon. Wilhelminal. 527, Den Haag.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKDRUKKERIJEN

N.V. Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwbureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Bouwbureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
Woningbureau „Actief", Archimedesstraat 41, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Woningbureau „Meerdervoort", Laan van Meerdervoort 296, Den Haag.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
N.V. Haagsche Brandstoffenhandel „De Concurrent", Trekweg 84, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN

Gebr. ten Hoeve, Wald. Pyrmontkade 2c, Den Haag.

CARGADOORS EN EXPEDITEURS

De Vries & Co., de Ruyterkade 100, Amsterdam.
De Vries & Co., v. Vollenhovenstraat 17, Rotterdam.

COMESTIBLES-DELICATESSEN

Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Maison Alice, Plein 11, Den Haag.
Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut „Henri", Archimedesstraat 64, Den Haag.

DIVERSEN

G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

DROGISTEN

Drogisterij „De Boer", Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
Drogisterij de Laan, L. v. Meerdervoort 527, Den Haag.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
G. v. d. Sel, Copernicusstraat 221, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

P. v. d. Berg, Bankastraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingstraat 24, Den Haag.
J. Zuiderweg, Nicolaistraat 37, Den Haag.

EMBALLAGE EN EXPEDITIE

A. Rietveld, v. Bijlandstraat 27, Den Haag.

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.

Uit den Volksraad.

Het *Bat. Nwsbl.* (20 t/m 26/7) geeft verslagen en overzichten („*Civis*") van den Volksraad.

In zijn „*Politieke brieven*" (*Soer. Hbl.* 16 t/m 22/7) releveert „*Poorter*" o.a. *het oude vraagstuk van de domeinverklaring van woeste gronden*, in den Volksraad opnieuw aan de orde gesteld. De kern van de kwestie is, dat volgens de bestaande agrarische wetgeving alle woeste, onontgonnen gronden tot het landsdomein behooren, waarover alleen de hoogste Overheid, de centrale Regeering dus, kan beschikken, voor welk doel ook. Knappe mannen, onder wie *Van Vollenhoven*, zijn van ander inzicht en zeggen, dat vrijwel algemeen in Indië, naar de adat, het beschikkingsrecht over woeste gronden behoort aan de Inheemsche adatgemeenschappen. Het is een oud strijdpunt in de koloniale geschiedenis.

De heer *Dr. Schmutzer* hield i. den Volksraad een felle philippica tegen *verkeerde films*. Hij acht ze een *gevaar voor het gezag*. Rolprenten, waarin de Europeesche vrouw wordt verlaagd tot een object om de zinnelijke nieuwsgierigheid te voldoen, waarin de Europeesche maatschappij wordt voorgesteld als een broedplaats van de meest weerzinwekkende misbruiken en misdaden, zoo uit beelden uit vroeger eeuwen of uit den modernen tijd, zijn koren op den molen van hen, die de verachtelijkheid prediken van al wat blank is en een verdelgingsstrijd tegen den zoogenaamden vreemden imperialist voorbereiden of reeds in het verborgen voeren, aldus *Dr. S.* Er zit niets anders op dan een goede scherpe keuring — concludeert *P.* —, want dat er in deze, wel wat overdreven, schildering van Dr. Schmutzer nochthans een element van waarheid zit, zal wel ieder erkennen.

Bij de algemeene bespreking van de *bestuurshervorming* bleek, dat velen weinig of niets voor een *provincie Zuid-Sumatra* gevoelen. De heer *Middendorp* (ass. res.) bleek de voorkeur te geven aan *één provincie* (*voorloopig gouvernement*) *Sumatra*. Het bestuur van dit gouvernement kan dan alle groote huishoudelijke aangelegenheden van geheel Sumatra behartigen. Binnen het raam van deze groote provincie kunnen dan velerlei locale raden worden gevormd ter behartiging van streek- en adat-aangelegenheden (Minangkabauraad, Batakraad, enz.). Het idee lijkt *P.* niet kwaad. (*S.H.* 21/7).

De heer *Soeangkoepon* (Tapanoeli en S.O.K.) betoogde *niet allerlei nieuwigheden in te voeren*, doch *op de adat voort te bouwen*, omdat dan de maatregelen liggen binnen het bevattingsvermogen van het volk. Ook de heer *Nja Arif* (Atjeh) veroordeelde onze veel te Westersche bestuursvoering in deze woorden: „Alzoo dient het Ned.-Ind. Gouvernement ervoor te waken, dat uit overwegingen van eenvoudiger en gemakkelijker bestuursvorm de bestaande adat niet wordt te niet gedaan. Indien inderdaad de Regeering in alles de hoofden wil kennen, ligt het op haar weg om, alvorens nieuwe maatregelen in te voeren, besprekingen te laten houden met de hoofden, want het is meermalen voorgekomen, dat waarschijnlijk goed bedoelde nieuwigheden mislukten ten nadeele van de bevolking, *omdat zij geen aanknoopingspunten in de bestaande inheemsche Oostersche samenleving vonden*". Een bemoedigend trekje uit de sombere rede van dezen spreker was zijn verklaring, dat de Atjehsche hoofden hun kinderen gaarne in den kost doen bij Nederlandsche families en zijn dank aan den tegenwoordigen Gouverneur van Atjeh voor de door dezen gevolgde politiek tegenover de hoofden. „*Geef den Inheemsche hoofden en de bovenlaag van het volk zelf belang bij het tegengaan van ordeverstorende excessen*" luidde zijn raad. (S. H. 18/7)

De Regeering acht *de klachten van den heer Nja Arif* over opdringing van nog niet aangepaste Westersche instellingen in Atjeh onverdiend (*De Loc.* 25/7, blz. 8). Zij had naast grieven, waarvan Regeering en Bestuur zich rekenschap zullen geven, meer waardeering verwacht voor de wijze, waarop de bestuursambtenaren in Atjeh zich van hun ongetwijfeld zware en delicate taak kwijten.

De heer *Van den Bussche*, dir. van Fin., zeide in een uiteenzetting van de „*Begrootingspolitiek* (*De Sum. Post*, 26/7) dat ook de Regeering er van is doordrongen dat de begrootingen voor volgende jaren een dergelijk accres als voor 1928 niet zullen kunnen dragen. Maar daarnaast staat vast, dat geen enkele omstandigheid is aan te wijzen, die aantoont dat volgende begrootingen in deze mate zullen moeten stijgen. Wel is *een krachtig accresseerend eindcijfer der begrooting een der levensv- waarden voor Indië* en een onafwijsbaar uitvloei- van de ontwikkeling, die zich daarin moet w- spiegelen, maar dat de Regeering dezen toene- den omvang van het budget met de meeste kr- in de hand zal moeten houden, is haar vaste o- tuiging en zij twijfelt er niet aan, dat zij daa- in staat zal zijn.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN CHINEESCHE PERS.

De Poenale Sanctie.

Een schrijver in het liberale blad *Pewarta* te Medan van 3 Juni schijnt de poenale sanctie der meest verschrikkelijke rampen te vinden onder het Indonesische volk gebukt gaat. In artikel over dit onderwerp uit hij in krasse ter- zijn verontwaardiging over de bestendiging van instituut o.m. als volgt: Ieder weet hoe wreed poenale sanctie in Deli heerscht en dat steeds de contractanten door de employé's worden ge- gen en geschopt. Dit zijn handelingen van schaafde" menschen, maar de Indonesiërs ken- tegenwoordig deze „beschaafdheid" wel van E- peanen die de Inlanders nog als kannibalen schouwen. Schrijver weet niet wie thans echter kannibalen zijn, de Europeanen of de Inlan- gezien het groote aantal slachtoffers die de poe- sanctie maakt. Hij noemt den contraktant een zen dat een armoedig bestaan leidt en getrapt geschopt wordt door den kapitalist, terwijl h- toch schepselen Gods zijn. Hij vraagt voorts of kapitalisten nog weten hoe Nederland jamm- en klaagde tijdens de Fransche overheersch- toen deze vrijheid, gelijkheid en broeders- bracht. De poenale sanctie staat volgens hem gelijk met slavernij.

Schrijver critiseert dan verder de houding Inlandsche leden van den Volksraad, waarvan helft tegenstemde toen de afschaffing van de nale sanctie aan de orde was; hij verwijt hun mis aan liefde voor Indonesië en de Indon- en zegt dat zij reeds als mensch verplicht zijn het lot aan te trekken van de contraktkoelies, lijden onder het noodlot en de verdrukking toch geen karbouwen, maar menschen zijn.

Ook Mr. Fruin en zijn „P. E. B.-trawanten" gen een veeg uit de pan, zij hebben absoluut medegevoel, omdat de poenale sanctie het bezit kapitalisten vermeerdert en eindelijk roept hij blanken toe zich den inval der Hunnen, Vandalen en West-Gothen te herinneren, die hen schopten en vertrapten.

De Inlandsche leden en de P. E. B. in den Volksraad.

De redactie van de *Pewarta Deli* behandelt in nummer van 15 Juni het standpunt der Inlandsche Volksraadleden en geeft daarin tevens lu- aan haar antipathie voor den Politiek Econ- schen Bond. Schrijver deelt de Inlandsche Volks- raadleden in een linksche en rechtsche groep doch van enkele weet hij nog niet hoe ze staan.

Hen die zich bij links voegden, moeten de Indo- nesiërs dankbaar zijn, hoewel het niet meer plicht is van een overheerscht Indonesiër om bestaanden knellenden band der Nederlanders te maken. Zij echter, die tot rechts toetreden zitten geen greintje rassengevoel en zien hun rasgenooten van armoede doodgaan, uit- gen door andere rassen.

De meeste rechtsche leden zijn „Belandist" (pro- Hollander) geworden omdat zij den P. E. B. aan- hangen, door wiens leuzen zij misleid zijn. Boven- dien zijn zij bevreesd hun bezit en bezoldiging verliezen als zij niet tot den P. E. B. toetreden.

Volgens schrijver hebben dergelijke menschen die bang zijn hun genotvol bestaan te verliezen zich verheugen waar hun rasgenooten in ellende verkeeren, geen nationalisme en zijn zij van laag gehalte.

De bewijzen hiervoor zijn tijdens den vorigen Volksraad herhaaldelijk geleverd, toen dergelijke heeren steeds tegenstemden als er een voorstel van links kwam, zooals b.v. bij de stemming over de poenale sanctie. Zij hebben hierdoor bewezen lie- ver te zien dat de Indonesiërs door het andere ras worden afgeranseld. Het is wel 's werelds loop dat een lager staand ras door een hooger staand wordt opgeslokt, doch het is onvergeefelijk dat leden van het lager staande ras daar zelf aan meedoen.

De rechtsche zijde der Inlandsche Volksraadleden is in slaap gesust door de voorspiegelingen van den P. E. B., die in zijn laatste jaarvergadering verklaarde dat hij van democratische richting was, de Inlandsche beweging welgezind, dat hij zich slechts kant tegen de destructieve elementen en politiek streeft naar zelfbestuur op democratischen grondslag, met behoud van den band met het Moederland, zoodanig, dat Nederland de leiding zal behouden.

Schrijver merkt hierbij op dat de P. E. B. heelemaal niet van democratische richting is, integendeel zoo autocratisch mogelijk en slechts voor den vorm democratisch om de Inlanders er geheel onder te krijgen.

Het Pan-Islamisme wordt veroordeeld.

Dit geschiedt in een hoofdartikel van het kort geleden opgerichte radicale blad *Azia* te Soerabaja. Schrijver wijst eerst op den strijd in China met zijn millioenenbevolking, waar een ongekend aantal menschenlevens wordt opgeofferd voor de verdediging van den geboortegrond, „zoodat de Engelschen er door in verwarring worden gebracht." „Nederland lacht", zegt schrijver, „Voor- en Achter-Indië klappen in de handen, alle Engelsche koloniën hopen op de overwinning der Chineezen en met hen de Indonesiërs."

„Het rad der wereldpolitiek draait...... het Oosten voor het Oosten, dit is de straal die door de Zonvorstinne elken dag neergezonden wordt op de wereld van het Oosten, maar nog zijn er wolken die aan zoovelen het uitzicht belemmeren."

Daarna vestigt de schrijver de aandacht op Britsch-Indië, waar de volksbeweging veel ouder is, en men op een hoogeren trap van ontwikkeling staat dan in Indonesië, doch van waar telkens berichten komen over bloedigen strijd tusschen Mohammedanen en Hindoe's. De schuld daarvan ligt volgens hem in het standpunt der Pan-Islamieten, die de eenheid der Islamieten wenschen van de geheele wereld en vijandschap tegen de niet-Islamieten. Het panislamisme is dus zeer gevaarlijk en een moreel bederf voor de menschen van het volk, inzonderheid voor de Mohammedanen. De grondslag van het panislamisme beteekent volgens schrijver een zuivere reactie, die belemmerend werkt op den vooruitgang, vooral voor hen die „inter-Aziatisch" van richting zijn.

Wij van het Oosten, zegt schrijver, bestaan uit verschillende godsdienstige groepen, die hetzelfde lot deelen, die arm en ellendig zijn door den invloed van het imperialisme; wij, die feitelijk eens van zin moesten zijn en eendrachtig behoorden te waken voor de veiligheid van ons zelven en ons land. Het verklaart verder dat het panislamisme scheuring beoogt te brengen in „onze" organisatie, dat het panislamisme opstookt tot broederstrijd op leven en dood, terwijl de kapitalisten er bij winnen. Het bezorgt dus slechts voordeel aan dezen, zoowel Islamitische als niet-Islamitische, zoodat het panislamisme een hoeksteen kan worden genoemd van de kapitalistische politiek.

Daarna filosofeert schrijver nog een lang stuk over de wereld die vol leugen en bedrog is, over het menschelijk lot, over de opvattingen van ouderwetsche fanatieke godsdienstigen, die niet door de jongeren worden gehuldigd enz. en eindigt zijn betoog met te zeggen dat alleen de omstandigheden oorzaak zijn van de wentelingen in de wereldgeschiedenis, omstandigheden, geschapen door den mensch met een hebzuchtige natuur.

Zelfstandige volksleiders.

Het Jav.-nationalistische blad *Sedijo Tomo* te Djokdja betreurt het dat er voor de Indonesische beweging feitelijk nog geen speciale volksleider bestaat, een die zich vrijelijk en uitsluitend aan zijn taak kan wijden om de Indonesische vrijheid te verkrijgen. De meeste leiders van thans hebben de een of andere Gouvernementsbetrekking. Het bestaan van zulk een zelfstandigen, onafhankelijken volksleider zou de eenheid tusschen de verschillende partijen zeer bevorderen, aangezien deze goed beschouwd alle hetzelfde doel nastreven, n.l. de onafhankelijkheid van Indonesië. Jammer is het dat de groote massa sceptisch gaat staan tegenover het vertrouwen in de bereikbaarheid van dat verheven doel door de oneenigheid en de twisten welke zoo vaak tusschen de leiders der partijen voorkomen.

De Indonesische Studieclub.

In de *Bintang Timoer* (lib. Weltevreden), komt een verslag voor van de feestelijke herdenking te Soerabaja van de Indonesische Studieclub aldaar.

Daarbij waren 200 leden en genoodigden aanwezig. De Voorzitter Dr. Soetomo besprak in de openingsrede het realiteitsbeginsel van de club en de redenen die geleid hebben tot de aanvallen van anderen. De jongste politieke aanval in de reactionnaire pers heeft de eenheid in de Studieclub grooter en hechter gemaakt. Het verzoek van de studieclub te Bandoeng om met die te Soerabaja samen te werken, werd met blijdschap ontvangen. Op het feest werd de indruk verkregen dat het vertrouwen in Dr. Soetomo zeer groot is en dat de „politieke balans" in het voordeel van de Studieclub was. Er werd voorts gesproken door vertegenwoordigers ook van vereenigingen buiten Java.

Dr. Tjiptomangoenkoesoemo, een politiek tegenstander van Dr. Soetomo, richtte een schrijven tot dezen, waarin hij verklaarde, hoewel een groote vijand van Soetomo's politiek zijnde, toch zijn beste vriend te zijn bij de bestrijding van grove invloeden van buiten (aanvallen, w.o. ook persoonlijke verdachtmakingen, in de Europeesche pers) en dat Soetomo niet bevreesd behoefde te zijn uit de gelederen te verdwijnen.

De redactie merkt op dat dus door de felle slagen van Zentgraaff (Soer. Handelsblad), twee politieke vijanden eendrachtig zijn geworden waar het betreft aanvallen van buiten te weerstaan.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Een „Eugenistische Vereeniging in Ned.-Indië".

Aan de hand van „P. E. B." (het orgaan van den Ned.-Ind. Pol.-Econ. Bond, Nr. van 31 Juli) volgen hier eenige bijzonderheden over de kort geleden [1]) te Weltevreden opgerichte vereeniging van bovengenoemden naam, met de stichting van welk wetenschappelijk Instituut iets tot stand is gekomen, dat t.g.t. van uitnemende beteekenis kan worden in de zich zoo snel ontwikkelende Maatschappij.

Wat is Eugenetiek?

Onder „Eugenetiek" of „Eugenetische wetenschap" is te verstaan: 1e. de samenvatting van alle wetenschappen, die beoogen zich rekenschap te geven van de physieke en psychische eigenschappen van den mensch en zijn omgeving in hunne beïnvloeding van het nageslacht;

2e. de bestudeering van de mogelijkheid om (op de basis van de kennis dier eigenschappen) gunstigen invloed uit te oefenen op de vorming van dat nageslacht.

Behoorende tot of verwant aan de Eugenetische wetenschap zijn dus o.m. de biologie, de afstammings- en de erfelijkheidsleer.

De Eugenetiek beoogt uiteindelijk de theoretische resultaten van bovengenoemde wetenschappen om te zetten in practische wenken voor de vorming van een goed nageslacht; dit hoofdzakelijk bedoeld in groot verband, nl. voor wat betreft volksstammen en naties.

De „Eugenetische vereeniging in Ned.-Indië" is van oordeel, dat in onzen Archipel, bij de in gang zijnde snelle ontwikkeling van en verandering in de geestelijke, maatschappelijke en economische verhoudingen, voor de Eugenetiek een uitgebreid en zeer belangrijk veld van arbeid aanwezig is. De reeds in andere landen verkregen theoretische resultaten moeten hier getoetst worden aan wat in het kort zijn te noemen „Indische omstandigheden"; bijzondere toestanden hier behooren op zichzelf te worden bestudeerd.

Voor dit doel zal het noodig zijn in Indië eenige z.g. Eugenetische stations te stichten onder leiding van voorloopig uit het buitenland te betrekken Eugenetici, welke stations de gevonden resultaten zullen publiceeren en steeds bereid zullen worden gevonden vragen van personen of lichamen te beantwoorden, dan wel in studie en onderzoek te nemen.

Het oprichten, outilleeren, beheeren en in stand houden van deze stations is een der voornaamste doelen van de Eugenetische Vereeniging, die overigens een zuiver wetenschappelijk instituut bedoelt te zijn.

Bevordering der Volksgezondheid.

In het Ind. Vrijzinnig Weekblad van 21 Juli schrijft B.: De ziekte der Surinamers is de ziekte van Suriname, schreef onlangs een Hollandsch geleerde. En nu mogen we er in deze landen beter voorstaan dan in de West, zeker is, dat ook hier de

[1]) door den heer J. C. van Schouwenburg te Weltevreden.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

GARAGES

Garage Havro, Kanonstraat, Den Haag.
Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Garage Kinsbergen, Nieuwstraat 59, Apeldoorn.

GASFORNUIZEN

American House, Anna Paulownastr. 21, Den Haag.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GRAMOPHONE-HANDELAREN

L. Zwaal, Regentesselaan 24, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HAARDEN

J. Snoeck, Zeestraat 51, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

J. Huizer, Thomsonplein, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Vacantiehuis „Den Lindenhof", Vierhouten.
Grand Hotel des Pays Bas, Groote Markt, Arnhem.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rusthuis Eigen Sfeer, v. Boetzelaerlaan 205, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel des Indes, Weltevreden.
Hotel Pension Insulinde, Bankaplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Petronella, G. Reynststraat 36, Den Haag.
Hotel Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Pension Strikwerda, 76 J. v. Oldenbarneveldtlaan, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

Frans van Wijk, Vlamingstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KIPPENVOER

Verboog, Waalsdorperlaan, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kleedingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

KRUIDENIERSWAREN EN COMESTIBLES

A. W. M. Polders, Franklinstraat 78, Den Haag.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.

METAALWAREN

A. Frieling, Schalkburgerstraat 381, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Het Smyrna Tapijtenhuis, Ampèrestraat 30, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Jungschläger, Cillierstraat 37, Den Haag.
A. Okhuysen, Obrechtstraat 474, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

MOTORHANDELAREN

Holland Motor- en Rijwiel Comp., W. de Withstraat 68, Den Haag.

toestanden op het gebied der hygiëne en der individueele ziekenzorg zoo ongeveer nog alles te wenschen overlaten. Voor wat reeds tot stand werd gebracht kan men respect hebben, doch het vele goede dat men bracht ten spijt moeten we nog immer blijven spreken van een zee van ellende.

Kan, zoo vraagt de eenvoudige toeschouwer zich af, onderwerpelijk niet veel meer gedaan worden? Het „kapitaal" maakt het weer goed. De „bezuiniging" heeft haar glorietijdperk gehad. Aan de noodzakelijkheid van belastingverlaging behoeven we dus niet zoo direct te gelooven. De personeelskwestie te hulp roepen, gelijk zoo vaak geschiedt wanneer bijv. wordt aangedrongen op verruiming en verbetering van het onderwijs, zal evenmin mogelijk zijn, immers weten de in het moederland pas afgestudeerde medici niet hoe aan den kost te komen. Wat verzet er zich dan tegen dat men de beschikbare munt en het beschikbare personeel gaat gebruiken voor verbetering der volksgezondheid? En zou de oprichting van een Departement van Volksgezondheid niet een stap in de goede richting zijn?

't Is prachtig dat men staatkundige hervormingen tot stand bracht en 't valt te waardeeren dat men overweegt welke stappen nog kunnen gedaan worden. Doch wat heeft een volk, physiek zwak, aan zelfbestuur? Men moet het eene doen en het andere niet laten... opdat niet te zijner tijd de ziekte der Indonesiërs de ziekte van Indonesië zij!

De eerste Hygiëne-tentoonstelling in Indië.

In aansluiting bij het uitvoerige artikel van den heer M. A. J. Kelling in het Kol. Weekbl. over de onlangs te Bandoeng gehouden „E.H.T.I.N.I.", zij de aandacht gevestigd op eene beschouwing over die tentoonstelling door Dr. Ch. W. F. Winckel (hoofdambtenaar bij den Dienst der Volksgezondheid) in een der laatste Nrs. van het Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde.

De „N.R.Ct." van 20 Aug. (Avondbl. D) gaf een vrij uitvoerig overzicht, waarbij o.m. de aandacht werd gevestigd op een inzending van de gemeente Soerabaja, welke bijzondere aandacht heeft getrokken, nl. een waterautomaat die na inwerping van 1 cent 30 liter water geeft; de afnemer kan met een handvat de aftapping tijdelijk stoppen. Wil hij een bad nemen, dan plaatst hij zich onder de douche, werpt 1 cent in de gleuf, laat zich overgieten, verzet den hefboom en heeft dan tijd zich in te zeepen alvorens het water verder te gebruiken. Dergelijke toestellen zijn van groot belang, omdat de massa der bevolking wegens de kosten niet in staat is zich op de gewone wijze van leidingwater te voorzien. Zoo zou de invoering van een watermuntmeter in Batavia, waar slechts ongeveer 10 pCt. der kamponghuizen is aangesloten, het waterverbruik zeker doen toenemen.

Koloniale Studiën.

Inhoud van 11e jaarg. No. 3 (Juni '27). Balische bevloeiïngstunnels, door Dr. V. E. Korn. — Ontvoogde suikerindustrie, door B. J. Suermondt. — Lichaamsbouw en psychische persoonlijkheid, door Dr. P. H. M. Travaglino. — Uit de economie van het boschbedrijf, door W. Zwart. — Het spaarbankwezen in Nederl.-Indië, door M. A. J. Kelling. — Alweer de koelie-ordonnanties (Saïdjah's vader had een buffel), door Dr. J. F. A. M. Buffart. — Economische kroniek (Koeliewetgeving). — De bevolkingsrubbercultuur in Ned.-Indië). — Boekbespreking. (De nuttige planten van Ned.-Indië, door K. Heyne, enz.). — Mededeelingen van de Studiegroepen. (Studiegroep Batavia: Welvaartspolitiek).

De Indische Post.

De rubriek „Onze Meening" in het Nr. van 16 Juli wraakt het optreden van den heer Middendorp in den Volksraad, waar deze overheidsdienaar in een belangrijke functie (assistent-resident) woorden heeft gesproken, die heel sterk het karakter dragen van gezagsondermijnend te zijn. — J. F. schrijft over generaal Van Heutsz' begrafenis te Amsterdam. Verder een artikeltje „Hoe de Koningin het woord richtte tot Insulinde", eene historische beschouwing van v. H. over de schrielheid der Bewindhebbers van de O.-I. C. tegenover gouv.-gen. Coen, eene bespreking, door M. A. J. Kelling, van het jongste jaarverslag der Javasche Bank, enz.

Zevende verjaardag der Technische Hoogeschool te Bandoeng.

Den 2en Juli jl. werd te Bandoeng de 7e verjaardag van de Technische Hoogeschool herdacht. In No. 34 van de Ingenieur geeft Prof. ir. H. van

Breen een overzicht van de bij die gelegenheid door Prof. Clay gehouden redevoering, waaraan het volgende is ontleend. „Voor den nieuwen cursus lieten zich 23 studenten voor de eerste maal inschrijven, waarmede de inzinking van het vorig jaar hersteld is. Daarna werden de resultaten van de studie aan de hoogeschool nader beschouwd. Tot nu toe behaalde ongeveer de helft der studenten het diploma van civiel-ingenieur ... Een woord van waarschuwing werd geuit naar aanleiding van het gehalte der aan de hoogeschool nieuw aangekomenen. De uitslagen van de aan het einde van het eerste studiejaar gehouden examens toch, waarbij in de opvolgende jaren slaagden respectievelijk 80, 60, 43, 61, 43, 44 en 34 pct., doen duidelijk een achteruitgang van bedoeld gehalte onderkennen. Naast algemeene oorzaken, als mindere liefde voor het werk e.d., doet zich ten aanzien hiervan, in het bijzonder de voorbereiding voor het hooger onderwijs gelden, welke sedert 1921 veranderd en met het oog op de studie aan de Technische Hoogeschool belangrijk verslechterd is..."

De diësrede, uitgesproken door Prof. van der Ley wordt eveneens door Prof. v. Breen gememoreerd; men kan haar ook in extenso lezen in het 16-Juli-Nr. van het Alg. Landb. Weekbl. v. N.-I.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van 12e jaarg. No. (16 Juli). Electriciteitsvoorziening als factor in de menschelijke samenleving. Rede, uitgesproken op den zevenden verjaardag der Technische Hoogeschool te Bandoeng, door Prof. Ir. J. N. van der Ley. — Groententeelt in den Tengger. — Bandoengsche Kininefabriek, Kina en kinine, door Kranenburg.

Id. No. 4 (23 Juli). Een studiereis naar Calcutta en Java (in verband met de jutenijverheid te C., de Roselle cultuur en goenizakkenindustrie op J.), door P. van Besouw (met ill.). — Werkwijze ter bereiding van doorschijnende rubber door warme vulcanisatie. — De beteekenis van Ned.-Indië voor de Nederlandsche welvaart. Overzicht eener voordracht van Mr. J. Gerritzen.

De Indische Mercuur.

No. 34 (24 Aug.). De rubbercultuur en de Zuid-Amerikaansche Heveabladziekte in Suriname, door Prof. Dr. G. Stahel. — Het Goederengeld in Ned.-Indië, door Mr. C. Rothe. — De Nederlandsche markt voor specerijen in 1926. — Overzicht van de markt in Ned.-Indië voor enkele invoerartikelen gedurende het eerste kwartaal van 1927. — De wereldsuikermarkt in Juli. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft recente literatuur over cacao, kina, koffie, suiker, tabak, thee.

* * *

Bouwstoffen voor de geschiedenis der Protestantsche Kerk in Nederlandsch-Indië, bijeengebracht door J. Mooy, predikant bij de Evangelische Gemeente te Batavia. Eerste deel. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Onze Oost. Beknopt geschiedkundig overzicht van Neerlands Indië, door G. Kamerling, leeraar christelijke kweekschool voor onderwijzers. (Groningen, P. Noordhoff).

Midden-Oost-Borneo expeditie 1925. Uitgave van het Indisch Comité voor wetenschappelijke onderzoekingen, met medewerking van de heeren D. W. Buijs, H. Witkamp, F. H. Endert, H. C. Siebers en Dr. F. D. K. Bosch. Met platen en kaarten. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

Reisverhalen over China. Fragmenten uit „Reize van het Gezantschap der Hollandsche Oost-Indische Compagnie naar den Keizer van China" in 1794 en 1795. (China. Een driemaandelijksch Tijdschrift. Juli-Aug. '27).

Sporen van een oudere bevolking op Soemba, door P. J. Lambooy. (De Macedoniër. Aug. '27).

Biological collecting in Sumatra, by H. C. Kellers. With ill. (Smithsonian Miscellaneous Collections. Vol. 78, No. 7 (1927), bl. 59).

Het zakelijke en het persoonlijke element in de koloniale welvaartspolitiek, door Dr. J. H. Boeke. (Voordracht gehouden voor de Technische Hoogeschool te Bandoeng). (Blaadje voor het Volkscredietwezen. Juni '27).

De Menangkabauer en zijn grond, door S. M. tif. (Ind. Vrijzinnig Weekbl., 21 Juli '27).

Aus dem Batakschen Gemeindeleven (mit bbild.). (Berichte der Rheinischen Miss.-Gesellsch. 27, Nr. 8).

ezelschapsreis naar Bali. (Uit het dagboek van en 'isgenoot). M. ill. (Holland Express, 27 Aug. 1927).

„Zoo'n zeeroover uit den ouden tijd". Historische hets van A. Weruméus Buning. — Mina Kruse-n in de Oost, door S. Kalff. (De Ind. Verlofgan-r, 26 Aug. 1927).

Peacocks and other stories of Java, by Vennette rron. (London, J. Murray).

Suriname.

n ons vorig nummer namen wij uit *„De Telegraaf"* van 20 Augustus een persgesprek over van blad met Mr. Dr. C. F. Schoch, waarin mede-ling werd gedaan van de pogingen van den On-nemersraad en het bankwezen om het Neder-dsch kapitaal, den Nederlandschen handel en ciaal onze Oost belangstelling voor Suriname bij brengen. Mr. Schoch verklaarde dat alleen de ndel slaapt.

an het slot zeiden wij: „Nu wij achter de scher-n hebben kunnen kijken blijft onze indruk dat slaap zeer vast of de onwil zeer intens moet zijn." Naar aanleiding van deze opmerking wordt ons de vraag gedaan wie wij als slapende of onwil-zien. Onze opmerking zou bij den oppervlak-en lezer den indruk kunnen maken dat wij in nflict zijn met Mr. Schoch. Wij willen daarom klaren dat wij *alleen* den *handel* op het oog dden. Mr. Schoch verklaarde immers dat men t oneindige moeite bezig was den handel *uit zijn hargie op te wekken.*

•.•

n *„Het Algemeen Handelsblad"* van 25 Augus-t een interessant artikel *„West-Indië en Oost-ndië. Hoe de Oost de West verwaarloost."*

„Het is een opmerkelijk verschijnsel — aldus het d — dat op Java al heel weinig aandacht wordt schonken aan Suriname en Curaçao. Zelfs heeft n uitwisseling van dagbladen plaats, wat uit aard der zaak onmiddellijk leidt tot het be-eurenswaardige feit, dat de Oost-Indische pers oit eenige belangstelling aan den dag legt voor est-Indië"......

„Wij moeten in dit verband allereerst mededee-n, dat de geringe belangstelling, welke de beide ederlandsche overzeesche gebieden voor elkan-r hebben, wederzijdsch is. In de bladen uit Suri-me treft men ook nooit een bericht over Oost-ndië aan. Nu is dat laatste niet zoo heel erg, niet o erg althans als de weinige aandacht, door de aden van Java aan Suriname geschonken. Om-t de ontwikkeling van Suriname voor een groot el ter hand zal dienen te worden genomen door, thans met behulp van Oost-Indisch kapitaal en st-Indische energie, welke laatste eenmaal zul-n moeten doen wat Nederland nalaat.

Alvorens echter Ned.-Indië die taak op zich zal men, moet daar te lande belangstelling worden wekt voor West-Indië. En in dat opzicht heeft pers op Java en Sumatra een arbeid te verrich-ten die tot dusver niet ter hand werd genomen. oor onbekendheid met land en volk in West-Indië erzijds, door het reeds zeer volhandig hebben et Oost-Indië anderzijds.

Wij betreuren dit werkeloos blijven van onze llega's in Insulinde, óók wijl wij van meening n dat een actie der Indische pers betere resul-ten zal hebben dan ons pogen om in Nederland langstelling voor Suriname te wekken. Het kan llicht nog eenigen tijd duren voordat het moe-rland reageert, de mogelijkheid van een Oost-dische reactie achten wij stellig niet kleiner, eer ooter.

En juist op die reactie hebben wij onze hoop ge-stigd!

Ten slotte dit: zoo heel moeilijk kan het niet n om op Java een deugdelijke propaganda voor riname te maken, te meer omdat de uitwisseling n ambtelijk personeel vrij groot is. Het departe-ent van Landbouw zou ten deze prijzenswaardig rk kunnen doen."

Het verschijnsel waarop *„Het Handelsblad"* wijst is des te opmerkelijker omdat het in de Oost letterlijk wemelt van Surinamers in alle mogelijke betrekkingen, zelfs de hoogste. Kort geleden waren zoowel de voorzitter als de ondervoorzitter van het Hooggerechtshof Surinamers.

•.•

In aansluiting aan het bericht in ons vorig nummer over de opdruk-brandkastzegels wordt, om misverstand te voorkomen, alsnog medegedeeld dat het departement van koloniën uitsluitend bemiddeling verleent voor het in ontvangst nemen van de verschuldigde bedragen.

Ten einde voor toewijzing van zegels in aanmerking te komen, is het dus noodzakelijk, dat daartoe belanghebbenden schriftelijk het verzoek richten tot den administrateur van financiën in Suriname te Paramaribo en tot den directeur van het postkantoor te Willemstad (Curaçao), eventueel onder mededeeling, dat de verschuldigde gelden bij het departement van koloniën zijn gestort.

De kosten bedragen $f\,1.45\frac{1}{2}$ per stel van 7 Surinaamsche en $f\,1.45\frac{1}{2}$ per stel van 7 Curaçaosche zegels, dus *f* 2.91 per stel van 14 zegels, vermeerderd met éénmaal *f* 0.50 voor Suriname en éénmaal *f* 0.50 voor Curaçao wegens te maken kosten.

•.•

Wij ontleenen aan *„De Telegraaf"* van 23 Augustus het volgende bericht:

„Amsterdam, 22 Aug. — Gelijk wij eenigen tijd geleden reeds in het kort meldden, zullen op 1 October in Suriname Groene-Kruiszegels in drie waarden (2, 5 en 10 cent) verschijnen. Hieronder geven wij de volgende bijzonderheden over deze zegels.

2 cent. Kleuren grijs en groen, papier wit. Bovenaan het woord „Suriname". In het midden bovenaan is het wit gecontoureerde Groene Kruis aangebracht, waaronder in zeer kleine letters de woorden „Groene Kruis". Onderaan het zegel, wit op donker, rechts en links het cijfer 2, waartusschen het woord „cent". Een speelsch ornament vult de overige gedeelten.

5 cent. Kleuren paars en groen, papier wit. In het midden van het zegel het in een cirkel geplaatste licht uitstralende Groene Kruis, hieronder in wit op paars de waarde 5 ct.

Dit geheel wordt door een ornamentaal lijnenspel in licht paarse kleur saamgebonden. Bovenaan in kleine letters „Groene Kruis", onderaan iets grooter „Suriname".

10 cent. Kleuren rood en groen, papier wit. Dit zegel heeft rechts en links een ornamentale palmboomversiering, die een lichtgroen middengedeelte afsluit, waarin het Groene Kruis.

Onder het kruis het duidelijk sprekende witte cijfer 10, waaronder iets kleiner de woorden „cent" en „Suriname".

De zegels zijn uitgevoerd in rotogravure naar een ontwerp der Firma Joh. Enschedé en Zonen.

Het „Ned. Maandblad voor Philathelie" voegt hieraan nog toe, dat de zegels op 1 October tot en met 31 December 1927 zoowel in Suriname als hier te lande verkrijgbaar worden gesteld, tegen 2 + 2, 5 + 3 en 10 + 3 cent, waarvan de toeslagen, dus 8 cent per stel, na aftrek der kosten ten bate van de Sur. Ver. Het Groene Kruis komen. De zegels zullen geldig zijn in het binnen- en buitenlandsch verkeer van Suriname.

Het zal de eerste maal zijn, dat de rotogravuredruk, die tot dusver alleen voor onze Nederlandsche zegels werd gebruikt, ook voor koloniale zegels zal toegepast worden."

In aanvulling hiervan het volgende:

Het Ministerie van Koloniën deelt mede, dat de groene kruiszegels voor Suriname niet van 1 October tot ult. December 1927, zooals gemeld, maar reeds vanaf 1 September tot ult. December a.s. voor het publiek verkrijgbaar zijn.

Een afbeelding van de zegels van 5 en 10 cent geeft „De Telegraaf" van 23 Augustus.

•.•

De directeur der Surinaamsche Bauxiet Maatschappij schrijft aan het blad *Suriname*:

Gedurende het tweede kwartaal 1927 werden gemijnd 45.202 metrieke tonnen en verscheept 37.218 metrieke tonnen. De verscheping en als gevolg daarvan het mijnen, bleef onder het voor het 2e kwartaal geraamde cijfer, hetgeen haar oorzaak vond in de overstroomingen van het Missisippi gebied, waardoor de overlading te New-Orleans aanzienlijke vertraging ondervond en waardoor te

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(*Vervolg*).

MUZIEKHANDELAREN

Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PASSAGE-BUREAUX

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.
De Vries & Co., Dam 6, Amsterdam.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PARFUMERIEEN

A. C. Kruller-Pel, Fred. Hendrikl. 258, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

POELIERS

P. van Beek, Spui 181a, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN

J. K. Rietdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RECHTSKUNDIG INCASSO- EN DETECTIVE-BUREAU

v. d. Geer, W. de Withstraat 79, Den Haag.
„Hilvers", Westeinde 235, Den Haag.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
W. F. Klink, Wagenstraat 109a, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

SCHOENMAKERS

A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

SIGARENHANDEL

F. H. C. Vlietstra, Fahrenheitstraat 224, Den Haag.

STAALWAREN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ

Snel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.
Stoomvaart-Mij. Nederland, Amsterdam.

STUCADOORSWERKEN

L. Ph. Bisschops, Sassenheim.

TANDARTSEN

Jac. Schijff, Stadhoudersplein 102, Den Haag.
A. J. M. v. d. Sprong, Laan van Meerdervoort 426, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
H. Lenstra, Hoofdweg 53, Amsterdam.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12—12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPHUIZEN

Kunstzaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

Dierentuin, Benoordenhoutscheweg, Den Haag.
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERVERIJEN

Lederverffabriek „De Admiraal", Amsterdam.

VERZEKERINGEN

's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyne, Keizerstraat 165, Scheveningen.
P. van 't Riet & Zn., Obrechtstraat 177, Den Haag.
Verwoerdt, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

Gebr. Smeele, Haagweg 499, Loosduinen.

Moengo in Juni slechts twee booten verladen konden worden. Dit had tot gevolg, dat de opslagplaatsen voor de behandelde bauxite vol raakten en de fabriek enkele dagen in Juni moest worden stopgezet. Het aantal schepen bedroeg 14, waarvan 5 in April, 7 in Mei en als vermeld 2 in Juni.

* * *

De *N. R. Ct.* van 27 Augustus, ochtendblad A, schrijft:

„Paul Redfern is Donderdag te Brunswick in den staat Georgië opgestegen met Rio de Janeiro als bestemming. Hij vliegt alleen in een geheel metalen Stinsontoestel. Bij zijn eerste poging tot vertrek wilde het zwaarbelaste vliegtuig niet van den grond loskomen. Bij een tweede poging bleef het eerst als het ware eenige meters boven den grond hangen, maar ten slotte steeg het toch. Mevrouw Redfern, die zich al verheugd had over het mislukken van het vertrek, viel in zwijm toen haar man bij zijn tweede poging slaagde en in de verte verdween.

Daar de Stinson een langzaam toestel is (met een gemiddelde snelheid van 135 K.M.) betwijfelt men of Redfern Rio halen zal. Hij denkt het echter in ieder geval tot Pernambuco te brengen. Zijn route gaat over de Bahama-eilanden, Porto Rico, Trinidad, Tobago naar Suriname en dan naar Macapa aan de Amazone, waar de vlieger zal beslissen of hij verder koers zal zetten naar Rio of naar Pernambuco."

Ongelukkig vinden wij in het Avondblad van denzelfden dag de mededeeling, dat Redfern zoek is.

* * *

De Periskoop van 30 Juli schrijft onder het hoofd *„Een onzer landgenooten"*:

„In de maand Juni l.l. werd door de heeren *Thomas E. Penard* en *Edson* in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika de derde prijs behaald in de groote competitie voor „the best engineering paper."

De prijswinning werd bekend gemaakt in de algemeene bijeenkomst van de *„National Electric Light Association at Atlantic City, Jersey"*. Alle liefhebbers mochten aan de competitie deelnemen. Het onderwerp van *Penard* en *Edson* was: *Advanced Practice in Alternating Current substation Design and Engineering."*

Voor de lezers van *De West-Indische Gids* is de heer Penard geen onbekende.

* * *

In *De Prins* van 13 Augustus 1927 een mooie foto van een Arowakkendorp aan de Donderkreek in Suriname.

Curaçao.

De onderwijsgelijkstelling.

De verklaring van den minister van koloniën in de Eerste Kamer, dat de gouverneur hem ipsis verbis had gezegd, dat van de betrokken kringen op Curaçao allerminst de begeerte uitgaat tot volledige doorvoering van de gelijkstelling, heeft in de R. K. persorganen hier te lande heel wat stof opgejaagd. Ook de *Amigoe* laat zich niet onbetuigd en doet een verrassende onthulling.

Na opgemerkt te hebben, dat de Apostolisch Vicaris „de eerste en voornaamste betrokkene bij de doorvoering van de gelijkstelling is," schrijft het blad in zijn nummer van 23 Juli l.l.:

......„herhaaldelijk heeft de Apostolisch Vicaris op doorvoering der gelijkstelling aangedrongen, en nu pas weer, vóór het vertrek van den Gouverneur naar Holland.

Als bewijs heeft de Apostolisch Vicaris ons gemachtigd het volgende schrijven te publiceeren, waarin aan Z.E. den Gouverneur, ter voorlichting van den Minister, de wenschen van Z. D. H. in zake de verdere doorvoering der gelijkstelling, omstandig zijn kenbaar gemaakt.

Curaçao, 20 Mei 1927.

Aan
Zijne Excellentie den Gouverneur van Curaçao.

Naar aanleiding van het onderhoud van Vrijdagavond heb ik het genoegen Uwe Excellentie eenige punten aan te geven, waarop de wet der gelijkstelling dient uitgevoerd te worden.

Dat de vergoeding bepaald voor het bouwen, verbouwen van scholen, aankoop van schoollokalen en het aanschaffen van schoolmeubelen worde gegeven voor schoolbehoeften en leermiddelen, en wel in dier voege, dat minstens *f* 2.50 per jaar vergoed worde voor ieder kind, waarvoor die schoolbehoeften en leermiddelen moeten worden aangeschaft.

Dat vergoed worden de werkelijk gedane uitgaven voor het bouwen, verbouwen van scholen, aankoop van schoollokalen en het aanschaffen van meubelen, den aankoop van terreinen voor schoolbouw en het aankoopen en inrichten van terreinen voor speelplaats.

Dat met aftrek van de reeds door het Gouvernement verstrekte vergoedingen aan het schoolbestuur vergoed worden de uitgaven besteed aan het bouwen, verbouwen van schoollokalen en het aankoopen van terreinen voor speelplaatsen, en de inrichting daarvan, sedert de tot stand koming der wet op de gelijkstelling.

Dat het in de wet bepaalde omtrent uitrustingskosten en vrije passages wat betreft het personeel van het O. O. ook gelde voor het personeel van het B. O. ook wat betreft het reizen in de kolonie.

Dat het in de wet bepaalde omtrent binnen- en buitenlandsche verloven ook gelde voor het personeel van het B. O.

Dat de premie van *f* 2400, voor het personeel van het O. O. bepaald, ook toegekend worde aan niet-religieuzen uit Nederland, wanneer dezen zich voor den dienst bij het B. O. mochten aanmelden.

Dat een regeling worde ontworpen omtrent de toekenning van pensioenen aan het personeel van het B. O. met dien verstande, dat op de eerste plaats daarvan genieten degenen, die een nader te bepalen aantal jaren bij het B. O. in de kolonie in dienst zijn geweest, en nu buiten dienst zijn.

(w. g.) M. G. VUYLSTEKE.

Dit schrijven, waarin de Apostolisch Vicaris, als Beheerder der Katholieke scholen, duidelijk en klaar zijn verlangens omtrent de doorvoering der gelijkstelling te kennen geeft, is den Gouverneur ter hand gesteld, op diens eigen verzoek, en met het doel de daarin aangegeven punten met den Minister te bespreken.

En toch, — krijgen wij bij monde van den Minister de verbijsterende verklaring van den Gouverneur te hooren, dat de Gouverneur hem „ipsis verbis", in eigen woorden, gezegd had, dat van de betrokken kringen op Curaçao allerminst de begeerte tot volledige doorvoering der gelijkstelling uitgaat.

„Had de Gouverneur, tegen het omstandig verzoek van den Apostolisch Vicaris in, verklaard, dat volgens zijn persoonlijke opinie, een verdere doorvoering der gelijkstelling niet noodig was, soit, het zou voor ons een bewijs te meer geweest zijn dat deze Katholieke Gouverneur geen vriend is van het Katholiek onderwijs.

Nu hij echter tegen beter weten in, — daar hij immers de bewijzen van het tegendeel zelf in handen heeft, — verklaart, dat hier bij de betrokken kringen het verlangen naar doorvoering der gelijkstelling niet bestaat, moeten wij ten sterkste tegen zulk een verbergen van de waarheid protesteeren. Na dit officieel démenti zal het voor een ieder wel duidelijk zijn hoeveel waarde er aan de verklaring van den Gouverneur te hechten is. Wij kunnen ons moeilijk voorstellen, dat de Minister, als de Gouverneur hem in kennis hadde gesteld met dit schrijven van het Hoofd van het Katholiek Onderwijs op Curaçao, zich zóó tegen de verdere doorvoering van de gelijkstelling zou hebben gekant als hij gedaan heeft, hoe weinig hij ook overigens geneigd zij daaraan mede te werken.

Wij kunnen de houding van den Gouverneur daarom in dezen niet anders qualificeeren dan als een geste, die den man al heel weinig eert; een geste, waardoor hij het vertrouwen, dat men in een bewindsman te stellen heeft, voor eens en altijd verspeeld heeft, bij alle partijen; een geste, waardoor hij dus voor Curaçao heeft afgedaan."

Tot zoover de *Amigoe*. De regeering schijnt er anders over te denken, althans meldt het *Algemeen Handelsblad* van 24 Augustus l.l., dat Mr. Brantjes 11 November a.s. naar Curaçao zal terugkeeren.

Standbeeld voor Nieuwindt.

De *Amigoe* vernam, dat het standbeeld voor Nieuwindt waarschijnlijk eind Augustus zou worden onthuld.

De jongenheer!

La Union en *Amigoe* deelen mee, dat te Amster-

...n tot doctor in de rechten is gepromoveerd... jongeheer N. Debrot.

Aangenomen.

De heer C. S. Gorsira J. P. Ezn., lid van den Kolonialen Raad, heeft de benoeming tot lid van den Raad van bestuur aangenomen. In een afscheidsrede in den Kolonialen Raad heeft hij gesproken van het „volgens protocol hoogerstaand college" den Raad van bestuur en over zijn ijdelheid. ...gaat onze vergelijking met Van Hogendorp niet ...emaal op. Deze schreef, toen Koning Willem I ...m in de Eerste Kamer benoemde, gauw aan Van ...r Duyn van Maasdam, gouverneur der provincie, ...hem in de Tweede Kamer had gekozen, dat hij niet over dacht uit laatstgenoemd lichaam heen ...gaan.

Openbare Werken.

Tot directeur van Openbare Werken is benoemd I. Th. van Rosse, oud-directeur van de haven ...n Soerabaja.

Bezoldigingstoeslag.

Uit het voorstel van den gouverneur blijkt, ...t slechts aan ambtenaren op de eilanden Curaçao en Aruba een nadere duurtebijslag ...en den thans door hen genotene zal worden toegekend, waarbij tevens onderscheid zal worden gemaakt tusschen gehuwden en ongehuwden, ...wijl aan de daarvoor onder ... in aanmerking ...menden een kinderbijslag zal worden uitgekeerd. *La Union* veronderstelt, dat de reden van het ...r gemaakte onderscheid is, dat op de beide ge...mde eilanden het leven duurder is dan op de ...dere, en het werk drukker, maar acht dit niet ...loende, om onderscheid te maken, daar op alle ...nden het leven zeer duur is, en voor de koloniale ...n toekenning van den toeslag aan alle ambtena...n niet zulk een groot verschil maakt.

Bonaire 1827-1927.

Kerkelijk is herdacht, dat voor honderd jaar ...nardus Eisenbeil als eerste pastoor op Bonaire ...am.

Santa Barbara.

De oude Curaçaosche Phosphaatmaatschappij „Santa Barbara" is in liquidatie gegaan.

De Karlsruhe.

Velen onder onze lezers herinneren zich dien ...tievollen dag in Augustus 1914, toen het Duit...e oorlogsschip *Karlsruhe* de haven van Willem...d bezocht, en eenige uren later een naar men ...nde Fransch oorlogsschip werd verkend, dat ...er een Peruaansch bleek te zijn. Nog zien wij des ...nds de Karlsruhe met gedoofde lichten de ha...n verlaten. De oorlogsdaden met het bezoek aan Curaçao en het jammerlijk einde van het schip zijn ...tijds door een der officieren in een boekje ...chreven. Dit alles kwam ons in de gedachte, ...n wij in *de Gooi- en Eemlander* deze week lazen: „Te Kiel is in tegenwoordigheid van talrijke offi...ele personen, o.a. Gessler, den rijksminister van ...rdediging en admiraal Zenker, den chef van de ...rinestaf, de nieuwe kruiser Karlsruhe van stapel geloopen. Dit is het derde nieuwe Duitsche oorlogsschip na de Emden en de Königsberg. Het is ...rigens ook de derde Duitsche kruiser die de ...am Karlsruhe draagt. Het eerste schip van den ...am is bij de West-Indische eilanden door een ...ploffing verongelukt, waarbij de commandant ...261 onderofficieren en manschappen om het ...en kwamen. De tweede Karlsruhe is door de ...gen bemanning, die haar niet wilde uitleveren, ...ij Scapa Flow tot zinken gebracht."

Uit den Verren Vreemde.

Volkenbondskwesties in lichterlaaie.

In voortzetting van hetgeen de vorige week onder ...tzelfde hoofd gezegd is, zullen wij 't hebben over ...tgeen „het geval de Jouvenel" geworden is.

Senator Henry de Jouvenel is een bekende per...onlijkheid, in den Franschen senaat is hij een ...an van gezag, in den Volkenbond, waarin hij vrij...el doorloopend tot de Fransche vertegenwoordi...ng behoorde, was hij een der meest op den voor...ond tredende figuren. Hij is ook bekend geworden ...s hooge commissaris van Frankrijk in Syrië, waar ...ij eerst beproefde door overreding de Frankrijk ...andig gezinde stamhoofden tot onderwerping te brengen, doch, toen dit dreigde faliekant uit te loopen, meer bataljons en kanonnen in beweging stelde dan een zijner „militaire" voorgangers had gedaan, en waar hij zoodoende aan den gang van zaken een wending wist te geven, waardoor zijn opvolger, de tegenwoordige hooge commissaris, de gunstige resultaten heeft weten te verkrijgen, die aan het mandaatgebied Syrië binnenlandsche rust schijnen te belooven.

Als de Raad van den V. B. samenkwam of de Assemblée zeer gewichtige punten te behandelen had ging Briand, de Minister van Buitenlandsche Zaken naar Genève, zooals ook de ministers van andere mogendheden dit plegen te doen, maar de Jouvenel kon zoowat beschouwd worden als permanent lid der vertegenwoordiging. Als zoodanig heeft hij nu 8 Augustus bedankt, en hij heeft dit gemaakt tot een gewild-opzienbare demonstratie. In een hoofdartikel van de *„Matin"* zette hij de redenen uiteen van zijn beslissing. Briand heeft de zaak behandeld in den Ministerraad; daarna is de correspondentie t. z. tusschen beiden gevoerd gepubliceerd en hebben beiden de pers begunstigd met over-en-weer beschouwingen. Werden eerst verscheidene namen genoemd als die van den persoon, die de plaats van de Jouvenel zou innemen, op stuk van zaken schijnt men deze vooralsnog onvervuld te laten, aangezien Briand toch al besloten had weer persoonlijk naar Genève te gaan voor de September-zittingen van Raad en Assemblée.

De Jouvenel voert als voornaamste reden van zijn besluit aan, dat Frankrijk met de andere gezaghebbende groote mogendheden te dikwijls de internationale organisatie welke in den V. B. belichaamd is, buiten zeer ernstige en belangrijke internationale vraagstukken houden. Dit meer preciseerend beschuldigt hij Frankrijk niet flink genoeg op te komen voor de belangen der kleine naties, van welke zelf niet genoeg gezag uitgaat om zich in de volkengemeenschap te laten gelden, hij noemt dan de Chineesche kwestie, de grensgeschillen van Yougo-Slavië met Italië en met Albanië.

Minister Briand stelt hier tegenover tal van beteekenisvolle internationale kwesties, waarin de V. B. wel een rol vervuld heeft en waarbij Frankrijk zulks juist bevorderd heeft. Tevens spreekt hij als zijn opvatting uit, dat het in het belang van den V. B. zelf is, hem slechts vraagstukken ter oplossing te geven, van welke te verwachten is dat zijn bemoeienis tot een nuttig effect kan leiden. Mede beveelt hij als normalen gang van zaken aan internationale conflicten buiten den V. B. af te laten doen door de diplomatie, zoolang de vrede niet werkelijk in gevaar wordt gebracht.

Als voorbeelden van een wel degelijk vruchtbaar optreden van den V.B. haalde hij aan: de Mossoelzaak, de regeling van het Grieksch-Bulgaarsche grensgeschil, het herstel van Oostenrijk's financiën. Dat Frankrijk den V. B. niet wenscht uit te schakelen is, zeide hij, duidelijk bewezen, door zijn weigering om deel te nemen aan de op initiatief van President Coolidge belegde (nu al mislukte) maritieme-conferentie te Genève, juist omdat Frankrijk de behandeling van een dergelijk internationaal probleem niet buiten den V. B. wenschte te behandelen. Ja de Minister verklaarde in den V. B. den eenig denkbaren afsluitboom te zien tegen een dreigende vredebreuk, daarom moet de autoriteit van dien bond niet in discrediet en niet bij avontuurlijke politiek in gevaar gebracht worden. Hierin lag een verwijt aan den heer de Jouvenel opgesloten; de Fransche Minister ging zoo van de verdediging tot den aanval over.

Senator de Jouvenel is hierop weer dadelijk ingegaan. Hem was, in den vorm van een lesje voorgehouden, dat hij in 1923 instemming had betoond met het Fransche voorstel om de beslissing over het Corfoe-incident, tusschen Griekenland en Italië, aan de beslissing van de Conférence des ambassadeurs, en dus niet aan den V. B., over te laten. Dit erkent hij, doch deze Conférence was ook een internationale instancie, èn de V. B. werd met de uitspraak toch in verband gebracht. Maar, zegt hij, 't wijst op achteruitgang, dat toen de „internationale" uitspraak werd gevraagd, doch hiervan in 1927 is afgezien bij het Italiaansch- Yougo-Slavische geschil, dat naar onderling overleg verwezen is, waardoor de V. B. zich heeft onttrokken aan het bezorgen van een oplossing.

Hij ziet hierin de toepassing van het door Briand verdedigde stelsel: elke internationale moeilijkheid, die aan de diplomatie kan overgelaten worden zon-

der een werkelijk gevaar voor den vrede te vormen, buiten de bemoeienis van den V. B. te houden.

Deze stelling, waarbij de V. B. alleen *in extremis* verschijnt, als de kans op het behoud van den vrede tot een minimum is teruggebracht, brengt Frankrijk ertoe de gedachtenwisseling niet tijdig naar Genève te leiden, maar haar juist daarvan verwijderd te houden. De Jouvenel zegt reeds in 1925 op de in deze methode gelegen nadeelen en gevaren te hebben gewezen, zij toch voert de gewoonte in om het zonder en buiten den V. B. wel af te kunnen. Hij acht dit noch in het belang der internationale politiek, noch in dat van Frankrijk's roep en naam.

Uit het hier aangehaalde spreekt de tegenstelling. Ook blijkt eruit, dat de strijd om en over de methodes niet slechts enkele weken oud is. 't Is te verklaren, dat hij tot uiting is gekomen op een tijdstip, waarop Briand en de Jouvenel samen hadden te bespreken welke houding Frankrijk zou aannemen bij de in September te Genève aan de orde te stellen punten, waar Briand, na de inleidende besprekingen, de leiding der Fransche delegatie aan de Jouvenel dacht over te laten.

Maar voor den buitenstaander, die zich als een onbevangen beoordeelaar beschouwt, is 't minder goed te begrijpen, waarom deze tegenstellingen tot „een breuk" hebben moeten leiden tusschen twee zoo eminente staatslieden.

Er is een breede kloof tusschen hetgeen de V. B. wil — en kan; tusschen het theoretisch gewenschte, het ideaal — en het practisch bereikbare, het daadwerkelijke; tusschen hetgeen voor de toekomst beoogd — en hetgeen dadelijk aan het heden bezorgd kan worden. De V. B. heeft rekening te houden met het afzijdig blijven van machtige staten, als de V. St. v. N.-Amerika, Rusland, Turkije. Hij is zelf een maaksel van het Vredesverdrag van Versailles, dat in andere maaksels tegelijkertijd belemmeringen heeft geschapen voor een vrije ontwikkeling van het V. B.'s beginsel. Wil de V. B. uitgroeien tot de organisatie, die de Jouvenel — en voorwaar niet hij alleen! — als de eenig ware beschouwt om den V. B. tot een waarborg tegen den oorlog te zien worden, dan zal het staten-egoïsme, dat tot nu toe als een goed recht van elken souvereinen staat gold, zoo getemperd en uitgeschakeld moeten worden, dat niet alleen de staten van West-Europa, maar alle staten van alle werelddeelen de gemeenschapsgedachte voorrang geven boven het eigenbelang, dan zal voor elken staat het verlangen naar eigen grootheid, naar eigen macht en aanzien slechts gegrond mogen zijn op- en gericht mogen zijn op de lauweren te behalen bij den vreedzamen, edelen wedstrijd in de volkengemeenschap.

Stelt men het willen en het kunnen zoo naast en tegenover elkander, dan wordt de breedte der kloof in haar juiste afmeting gezien. Dan kan men zich met Briand er in verheugen, dat die breedte gestadig, zij 't langzaam afneemt, of zich met de Jouvenel er over verdrieten dat die verbetering slechts met horten en stooten vordert en op enkele punten soms zelfs schijnt stil te staan; maar wie daarbij dan bedenkt dat het in deze inderdaad gaat om een veel omvattende, een in schier-alles diepingrijpende wereldhervorming, die kan niet goed begrijpen dat een bezadigd politicus, die in Syrië pas de ondervinding heeft opgedaan hoe theorie en practijk wel tegen elkander in kunnen gaan, voor de V. B.'s practijk niet indachtig blijft, dat zij de wereld niet naar inzichten kan richten, indien zij haar inzichten niet naar de wereld richt.

Toch (uit alles 't goede halende dat er in zit) bestaat de kans een oppositie, als die welke door een man als de Jouvenel gevoerd wordt, tot spoorslag te zien worden voor de toonaangevende politici om met meer kracht te ijveren in de richting van verwezenlijking van het V. B.'s ideaal der algemeene staten-verbroedering.

Te gelijkertijd is Lord Cecil, wiens positie als Volkenbondsspecialist in Engeland wel wat overeenkomst had met die van de Jouvenel in Frankrijk, ook uit de Genève'sche vertegenwoordiging getreden, in conflict met de regeering te Londen. Wanneer men ook deze oneenigheid betreurt, kan men mede troost zoeken in het vooruitzicht, dat de ijverige pleiter *voor* een actieve V. B."s bedrijvigheid, als strijder los van elken regeeringsband misschien meer zal weten te bereiken dan hij in officieele functie vermocht te doen.

Ingezonden.

Aan de Redactie van „Het Koloniaal Weekblad, Orgaan der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat Den Haag.

Geachte Redactie,

Als lid der vereeniging „Oost en West" verzoek ik u beleefd plaatsing van het onderstaande in het e.k. „Koloniaal Weekblad".

Het zij mij vergund een enkele opmerking te maken naar aanleiding van het hoofdartikel getiteld: „Aan de Leden" (Waarom lid van „Oost en West"?), in het „K. W." van 25 dezer.

De bedoeling van dit artikel moet ik als lid waardeeren. Maar juist daarom spijt het mij, daarin een passage te vinden als die over ons Nederlandsch Staatsburgerschap in verband met het lidmaatschap van O. en W. (2e kolom), te meer nog, waar het hier geldt een gedeelte van een hoofdartikel, geschreven, in een veel verspreid blad, door de redactie zelf.

Redactie, gij spreekt in dit bewuste artikel over en bovenal vóór den band en het Rijksverband tusschen Nederland hier en overzee. Maar geeft ieder het zijne! De artikelen van onze grondwet, die U aanhaalt, staan óók in een zeker verband tot elkaar en ook dàt verband moet behouden blijven ter wille van aller welzijn. Het artikel 181, waarop U zich beroept, is het eerste van het hoofdstuk: „Van de Defensie" en bedoelt niets anders, dan aan „alle Nederlanders, daartoe" enz. op te leggen: militairen dienstplicht. En dan nog alleen dienstplicht ten behoeve van *Europeesch* Nederland. Immers art. 1 al. 2 van de grondwet zegt uitdrukkelijk, dat de grondwet met „het Rijk" bedoelt „het Rijk in Europa". Art. 181 hoort dus heelemaal niet thuis op het terrein, waar u het brengt: van doel en werkzaamheden onzer vereeniging. Het heeft — gelukkig — niets uit te maken met de beteekenis van ons vreedzaam lidmaatschap! Indien u een constitutioneelen grondslag voor het lidmaatschap wilt aanvoeren, kunt u die zeker elders in onze grondwet vinden. U hoeft het dan waarlijk niet zoo ver te zoeken!

Met dank voor de plaatsruimte,

Mr. H. P. DIJK.

Apeldoorn, 26 Augustus 1927.
Marktplein 26.

Naschrift der Redactie.

Den geachten inzender wordt gaarne toegegeven dat voor een constitutioneelen grondslag voor het lidmaatschap, uit andere artt. der G.W. een gelukkiger keus had kunnen gedaan worden. Hieraan moge worden toegevoegd, dat 't gedeelte waarin 't bewuste art. wordt aangehaald, bedoeld is voor de leden in Europa en om die reden is geschied dat „de handhaving" der onafhankelijkheid van het Rijk en de verdediging van zijn grondgebied", twee afzonderlijke elementen bevat, van welke op het eerste in dit verband, de nadruk gelegd is.

Het tweede deel van het artikel slaat dan meer op Indië. Intusschen refereeren wij ten slotte gaarne naar den aanhef dezes.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

TWEEDE GEZELSCHAPSREIS NAAR HET KOLONIAAL INSTITUUT.

Bij genoegzame deelname zal het tweede bezoek op een der laatste dagen van October (herfstvacantie) plaats hebben. Leden, begunstigers en hunne huisgenooten betalen vermoedelijk ± f 5.— (trein, tram, lunch, entrée). Niet-leden zullen we ook gaarne meenemen. Zij betalen ± f 5.25. Wie er iets voor voelt, kan zich alvast opgeven, doch sture nog geen geld in.

In September en November zijn nog twee filmvoorstellingen te verwachten.

Echter de kas is leeg. Gelukkig hebben we voor 1928 eenige nieuwe leden kunnen werven — maar ieder lid moet er in de komende maanden eens aan denken ook een lid aan te brengen.

De secretaris verzoekt met vriendelijken drang deze dagen de opgaven van de inzendingen voor de tentoonstelling te Arnhem te mogen ontvangen.

Bespaart ons s.v.p. onnoodig schrijven en porti!

De Secretaris,
J. C. BAARS.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

[A]AN DE BESTUREN DER AFDEELINGEN.

[B]eleefde uitnoodiging om de onlangs door den Secre[taris] der Vereeniging met begeleidend schrijven toege[zonden] circulaires „Aan de Eerste Kamer der Staten-[Generaa]l", op welke circulaires verzocht werd hand[teekeni]ngen te verzamelen, na kennisneming dezer mede[deelin]g wederom terug te willen zenden — al dan niet [met h]andteekeningen voorzien — aan het Secretariaat [der] Vereeniging, Heulstraat 17. Op *spoedige* terugzen[ding] wordt prijs gesteld.

LEZINGEN OVER INDISCHE KUNST.

[De] Presidente van den Raad van Beheer van „Boea-[...] verklaart zich bereid in het komende seizoen — [...] in het begin — lezingen met lichtbeelden te hou[den] over Indische kunst, vlijt en kunstnijverheid.

[De] besturen der afdeelingen die van dit aanbod ge[bruik] wenschen te maken, worden uitgenoodigd zich [recht]streeks te wenden tot de Presidente voornoemd, [Mev]rouw van Beresteyn, Heerengracht 7, Den Haag.

FILM NED. HANDELMAATSCHAPPIJ.

[Ber]icht aan de afdeelingsbesturen naar aanleiding van [het] alinea van het desbetreffend communiqué in het [„K.W."] van 18 Augustus, dat de afdeeling Amersfoort [de fi]lm heeft aangevraagd voor Woensdag 28 Septem[ber] [...]k.

Van de Redactie.

[Bli]jkens de vele nog ontvangen, ontoereikend gefran[keer]de brieven voor Ned.-Indië is het niet algemeen [beke]nd, dat de verlaging van het briefposttarief op [1 ...] j.l. van 10 tot 7½ cent (voor brieven tot 20 gram), [wel] wèl van toepassing is voor Suriname en Curaçao, [doch voorl]ands *nog niet geldt in het verkeer met Neder[landsc]h-Indië.*

[Ter h]erinnering wordt gebracht dat brieven naar Ne[derla]ndsch-Indië gefrankeerd moeten zijn met *10* cent.

Van het Informatie-Bureau:

[BES]TEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

[...]ker, tijd. Molenbaas b. d. Banka-tininwinning, Wil[hel]minastraat 24, Sliedrecht.

[...]m, Onderwijzer 2e kl. b. h. O.L.O., Urk.

[...] M. Lange, idem als voren, Joh. v. Oldenbarne[ve]ltlaan 40, 's-Gravenhage.

[...] Aalfs, Gouv. Veearts b. d. Burg. Veeartsendienst, [...]uizen.

[...] J. P. Dieben, Ir. der 3e kl. b. d. dienst der B.O.W., [Noo]rdeinde 29, Leiden.

[...] R. A. Koops, idem als voren, Nieuwekade 7, [Ar]nhem.

[...] Kunkeler, Ambtenaar ter besch. b. d. belasting[dien]st, Daguerrestraat 144, 's-Gravenhage.

[...]de, Contractswerkman v. h. vak v. scheepsbouw [b.] h. Marine-Etablissement te Soerabaya, Bassingracht [...] Helder.

NIEUW-BENOEMDE OFFICIER.

J. Goslings, Officier van Gezondheid 2de kl., Harmoniehof 46, Amsterdam.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

J. Stolk, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Boomgaardstraat 7, Oud-Beijerland.

C. H. Veerkamp, Commies b. d. belastingen te Poerbolinggo, p.a. D. G. Vreedeberg, Hoogestr. 9, Dieren.

W. B. v. d. Hoeven, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, poste-restante, 's-Gravenhage.

Mej. L. L. H. v. Lennep, Adj.-klerk b. h. P.T.-kantoor te Soerabaya, Rustenburgerstraat 129, Amsterdam (Z.).

H. G. Schuitema, tijd. wnd. Boekh.-kassier Vendukantoor Bandoeng, p.a. J. Sc[...]n, Vroling[...] 296(I), Amsterdam (O.).

J. Bernhard, Werktuigk. 1e kl. Landsautom.diensten S.S. en Tr., Archimedesstraat 82, 's-Gravenhage.

J. H. Beck, Politieopz. 1e kl. i. d. res. Soerakarta, p.a. Mej. F. G. Kleijn, Bergsingel 218a, Rotterdam.

H. Betist, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., p.a. W. Niemantsverdriet, Vlaardingen.

F. van der Made, Havenmeester 3e kl. te Samarinde, Zonneveldstr. 19, Leiden.

J. A. Matuli, Telefoonambten. 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst, 2e Sweelinckstraat 89, 's-Gravenhage.

P. V. Bouman, Techn. Ambtenaar 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Van Brakelstraat 103, 's-Gravenhage.

Mevr. S. C. Bouman, geb. Jansen, Commies b. h. Hoofdbestuur der P.T.T., Van Brakelstraat 103, 's-Gravenhage.

Ir. J. A. Verhoog, Hoofdingenieur, onderhoofd v. d. afdeeling Bruggen en Wegen van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken, Groot Hertoginnelaan 147, 's-Gravenhage.

Mevr. E. A. Mallien, 1e Commies b. h. Hoofdbestuur v. d. P.T.T., Groot Hertoginnelaan 222, 's-Gravenhage.

P. J. Schuijl, Administrateur 1e kl. b. d. dienst der Volksgezondheid, geplaatst b. h. krankzinnigengesticht te Magelang, 1ste Helmersstraat 78, Amsterdam (W.).

C. J. Beeni, Politieopziener 1e kl. i. d. res. Soerabaya, Eijckendonkenplein 1, 's-Hertogenbosch.

D. B. Lapré, Opzichter 1e kl. b. d. S.S. en Tramwegen, Hommelscheweg 504, Arnhem.

J. van der Brugge, Inspecteur van Scheepvaart, Noordzijde 53, Bodegraven.

Mej. J. F. v. d. Heijden, Onderwijzeres der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Papenhuls 26, 's-Hertogenbosch.

W. F. Thiele, Opzichter 1e kl. b. d. S.S. en Tramwegen, Hommelscheweg 504, Arnhem.

SURINAAMSCH AMBTENAAR MET VERLOF.

M. F. A. Lichtveld, Commies ten kantore van den Kolonialen Ontvanger en Betaalmeester, Huize „Dennenlust", Mierlo.

MET PENSIOEN.

P. A. Tellings, Resident van Benkoelen, Boreelstraat 20, 's-Gravenhage.

A. P. Doeve, Kantoorhoofd met den pers. titel van referendaris b. h. Depart. van Gouv. Bedrijven, Stadhoudersplein 47, 's-Gravenhage.

A. C. A. Heshusius, Gouv. Veearts, Voorburg, Westeinde 45; na 1 September 1927: Obrechtstraat 265a, 's-Gravenhage.

H. Selleger, Assistent-resident van Soemadjang, Alameda Col. U.S.A., poste-restante.

A. L. van Wijngaardt, Hoofdcommies b. h. Dept. der B.O.W., Kromme Waal 16, Amsterdam.



Mutatiestaat van 24 tot 31 Augustus.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
[Nederl]andsch-Amerikaansche Kamer, Secretaris G. H. [...] Baumhauer, Amsterdam Keizersgracht 292. f 5.—.	den heer F. van Peski, Den Haag.
[...] Morren, Amsterdam, Dufaystraat 7 huis. f 5.— ...	Secretaris Afd. Amsterdam.
[...]sel, Den Haag, Stationsweg 121. f 5—	Administrateur „Oost en West".

Afschrijven:

[...] Delden, oud-Directeur van Cultuurmaatschap[pij], Den Haag, Alexander Gogelweg 28 (overleden).

Mevrouw A. J. Japin—Horst, Amsterdam, Lomanstr. 33.

Adresveranderingen:

[...] Menkman, van: Pension Sole Mio, Noordwijk [aan] Zee, naar: Pension Bakels, de Lairessestraat 42, [Am]sterdam (Z.). f 10.—.

[...] Rijendam, Ambtenaar P.T.T., van: Torricellistr. [...] naar: Amstelkade 105 huis, Amsterdam (Z.).

[...] Hoeve, Indoloog, Leiden, van: Nieuwsteeg 39 [naa]r: Witte Rozestraat 16.

[...] C. Berg, Ambtenaar voor Inlandsche Talen, van: [Lei]den, Hooge Rijndijk 96 naar: Weltevreden, p.a. [De]p. van Binnenl. Bestuur.

[...] Dee, Controleur 1ste kl. B.B., van: Leiden, Heeren[gra]cht 51 naar: Weltevreden, p.a. Dep. B.B.

[...]veld, Gep. O.-I. Ambtenaar, van: Den Haag, Helio[tro]opstr. 71 naar Overveen, Oranje-Nassaulaan 156. [...] (Afd. Haarlem).

[...] Puister, van: Den Dolder, Sparrehof „Bosch en [...]" naar: Bilthoven, Parklaan 50, p.a. H. Hollander.

[...] A. Lodewijks, oud-Luitenant-Kolonel, van: Ginne[ken], Koninginnestraat 5 naar: Breda, Koninginne[stra]at 18.

J. F. Oudkerk Pool, Gep. Ass.-Resident, Den Haag, van: Groot Hertoginnelaan 250 naar: Copernicusstraat 144.

G. A. Weyhenke, Hoofdmachinist K.P.M., Den Haag, van: Klimopstraat 204 naar: Van Speykstraat 177.

H. F. Lanting, Controleur B.B., van: Rantepao naar: Wolfaartsdijk (Z.).

Mr. J. H. Heslinga, Leeraar O.S.V.I.A., van: Den Haag, Copernicusstr. 5 naar: Weltevreden p.a. Dep. van Onderwijs.

F. Kroon, Majoor der Infanterie, van: Den Haag, 2de Anthonie Heynsiusstr. 63 naar: Bandoeng D. v. O.

W. F. Palmer van den Broek, 1ste Luitenant der Inf., van: Den Haag, Columbusstr. 52 naar: Bandoeng, D. v. O.

J. Weyne, 1ste Luitenant der Inf., van: Den Haag, Weimarstr. 72 naar: Bandoeng D. v. O.

E. H. Simon, Algemeen Ontvanger, van: Den Haag, Stephensonstr. 68 naar: Weltevreden, Poerwakartastraat 7.

Dr. J. B. van Milaan, Leeraar H.B.S., thans: Bandoeng, Riouwstraat 116.

VEREENIGING „OOST EN WEST"

HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië, of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen, die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken, als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANCO MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic.-Maesstraat, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

* b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
* No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
* No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2e, verbeterde druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
* No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Opnieuw herzien.) .... Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
* No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
* No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
* No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën .... Prijs: **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië: Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).